

RAPORT PODSUMOWUJĄCY

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie powstało w ramach projektu pn. „Agroturystyka i Polski Bonu Turystyczny - badanie rynku turystycznego”, który jest realizowany przez Fundację Nauki Rozwoju i Nowych Technologii „Metaverse”. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach programu Dofinansowania zadań z zakresu Turystyki 2023.

Projekt obejmuje przeprowadzenie kompleksowego badania opinii publicznej w obszarze rynku turystycznego oraz szerokie upowszechnienie wyników badania. Szczegółowym przedmiotem badania będą zachowania konsumenckie w zakresie agroturystyki i Polskiego Bonu Turystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem sposobów korzystania z Bonu w agroturystyce. Uczestnikami badania (respondentami) są konsumenci usług turystycznych, wybrani losowo za pomocą metody selekcji zapewniającej reprezentatywność dla całego społeczeństwa, zamieszkującego teren Rzeczypospolitej Polskiej. Celem projektu jest pozyskanie wyczerpującej i szczegółowej wiedzy na temat zachowań konsumenckich w zakresie agroturystyki i Polskiego Bonu Turystycznego, opartej na danych pozyskanych w rzetelnym badaniu, opartym na sprawdzonej, skutecznej metodzie badawczej. Grupą docelową zadania interesariusze rynku turystycznego - przedsiębiorcy turystyczni, kadry turystyczne, organizacje turystyczne, samorządowcy itp. Celem zadania jest zwiększanie ich świadomości w tym obszarze oraz wyposażenie w zasób informacji, które pozwolą podejmować decyzję na podstawie rzetelnej wiedzy, a nie intuicji. Pozwoli to na zwiększenie trafności i efektywności podejmowanych decyzji, a tym samym przyczyni się do podniesienia jakości usług i zwiększenia satysfakcji konsumentów.

Badanie obejmie swoim zakresem zachowania konsumenckie w zakresie agroturystyki i Polskiego Bonu Turystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem takich zagadnień jak: (1) sposób korzystania przez konsumentów z usług agroturystycznych; (2) wizerunek usług agroturystycznych w oczach konsumentów; (3) oczekiwania i potrzeby konsumentów wobec usług agroturystycznych (4) sposób korzystania przez konsumentów z Polskiego Bonu Turystycznego; (5) wizerunek Polskiego Bonu Turystycznego w oczach konsumentów; (6) oczekiwania i potrzeby konsumentów wobec Polskiego Bonu Turystycznego.

Agroturystyka – kontekst społeczno-gospodarczy badania

Definicja agroturystyki

Na potrzeby niniejszego badania przyjęto, że przez gospodarstwo agroturystyczne należy rozumieć czynne gospodarstwo rolne, w którym świadczenie usług turystycznych odbywa się w oparciu o zabudowania, grunty i inne zasoby tego gospodarstwa, bez zmiany ich charakteru i naruszania podstawowej funkcji, jaką jest zachowanie zdolności do produkcji rolnej. Usługi turystyczne prowadzone w gospodarstwie rolnym świadczone są w niewielkim rozmiarze i stanowią dodatkowe źródło dochodu obok zasadniczej działalności rolniczej gospodarstwa. Turysta korzysta z usługi hotelarskiej (noclegu), wyżywienia, uczestniczy czynnie lub biernie w życiu tego gospodarstwa, może zakupić produkty żywnościowe. I chociaż główną atrakcją stanowią aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym (hodowlanym, rybackim, ogrodniczym itd.), to wielkie znaczenie w ofercie mają także atrakcje związane z jego otoczeniem przyrodniczym, produkcyjnym, usługowym oraz społeczno - kulturowym.

Już w XIX w. wypoczynek na obszarach wiejskich wśród mieszkańców Europy był popularny, natomiast, dopiero w połowie XX w. agroturystyka zaczęła stanowić znaczące źródło dochodu dla mieszkańców wsi. Termin agroturystyka odnosi się do działań związanych z turystami oraz z organizacją takiego wypoczynku.¹

Według Eckera oraz Kumbhara definicja agroturystyki powinna zawierać trzy kluczowe elementy:

1. Miejsce, gdzie można uruchomić działalność agroturystyczną.
Są to między innymi gospodarstwa rolne, rancza, farmy;
2. Poziom autentyczności obiektów rolniczych, które mogą być doznawane przez wczasowiczów;
3. Rodzaj aktywności, którą wykonywać mogą turyści.²

Agroturystyka w Polsce definiowana jest jako forma wypoczynku, która odbywa się na wsi, na terenie gospodarstw wiejskich prowadzących działalność rolniczą, opartą o bazy noclegowe i aktywności związane z gospodarstwem rolnym bądź jego bliskim otoczeniem, przyrodniczym, usługowym oraz produkcyjnym. Turysta, decydujący się na wczasy w gospodarstwie agroturystycznym, zamierza poznać „od kuchni” produkcję rolniczą, cały proces wytwarzania danych dóbr, chce również wypocząć w środowisku wiejskim, dalekim od miejskiego zgiełku. Wg Spsychalskiego agroturystykę można podzielić na trzy rodzaje:

1. turystykę na terenach wiejskich jako ogół form rekreacji w rejonach wiejskich;
2. turystykę rolniczą, gdzie poznaje się specyfikę zawodu rolnika;
3. turystykę wiejską, gdzie uwzględnić można elementy kultury lokalnej.⁴

Agroturystyka jest jedną z form turystyki wiejskiej, formą wypoczynku na terenach wsi.

1 Czerwińska-Jaśkiewicz M., Marketing w agroturystyce. Ujęcie segmentacyjne, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013, s. 98.

2 Jalinik M., Typologia gospodarstw agroturystycznych jako determinanta rozwoju usług, Wydawnictwo P, s. 103.

3 Sznajder M., Przezbórska L., Agroturystyka, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006. s. 56.

4 B. Raszko, J. Sikora, Agroturystyka inaczej, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Poznań 1998, s. 112.

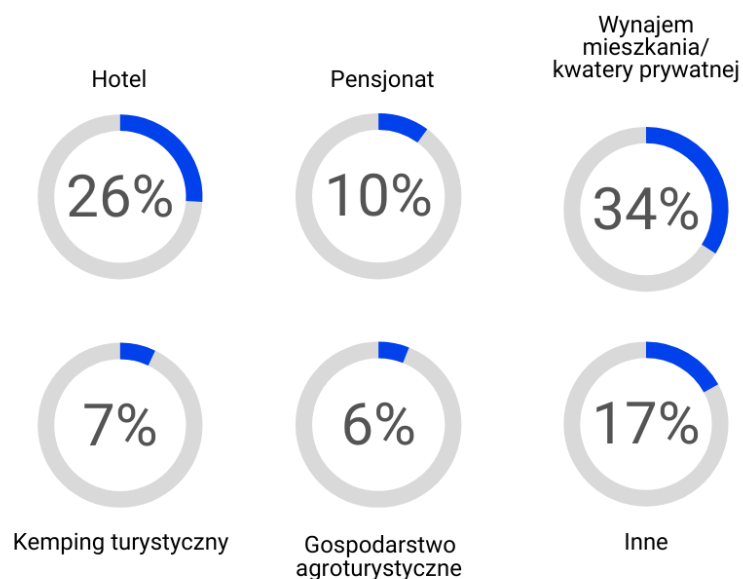
W polskim prawie nie ma jasno określonej definicji agroturystyki. W aktach prawnych występują określenia tj. „wynajmowanie pokoi przez rolników” lub „świadczenie w gospodarstwach rolnych usług związanych z pobytem turystów”.⁵ Warto nadmienić, że w wielu krajach Unii Europejskiej traktowana jest ona jako dziedzina rolnictwa.

Agroturystyka jest to termin wprowadzony przez przedstawicieli strony podażowej, którzy działają na korzyść gospodarstw rolnych, świadczących usługi turystyczne. Dzięki temu widoczne jest rozszerzenie pojęcia na wszelkie rodzaje działalności, w tym te związane z obsługą turystów.⁶

Z treści art. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, wynika podstawowy przepis, który określa zakres podmiotowy i przedmiotowy agroturystyki. Można z niego wystrósować definicję agroturystyki, która brzmi: działalność agroturystyczna polega na wynajmowaniu pokoi przez rolników, sprzedaży posiłków domowych oraz na świadczeniu innych usług związanych z pobytem turystów.

Charakterystyka agroturystyki

Według najnowszych badaniach GUS z 2022 r. kwatery agroturystyczne stanowiły 6,7% ogółu obiektów turystycznych w Polsce. Jest to niewielki procent w stosunku do hoteli, które stanowią największy odsetek obiektów noclegowych, czyli 28,9%.

*Rysunek 1. Turystyczne obiekty noclegowe wg rodzajów w 2022 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS.*

⁵ Kapusta F., Agrobiznes, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008. s.254.

⁶ Wojciechowska J., Notatka Naukowa, Turyzm 21/1–2, Wydawnictwo Instytutu Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu3 Sznajder M., Przezbórska L., Agroturystyka, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006. s. 56.

⁷ Dębniwska M., Zaworska T., Produkty markowe w strategii rozwoju turystyki wiejskiej w Polsce północno-wschodniej Marketing i produkty markowe w turystyce wiejskiej, Wydawnictwo Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolnych, Warszawa 1998, s. 115.

Wczasy agroturystyczne charakteryzują się możliwością spędzania wolnego czasu na łonie natury, podziwiając malownicze walory przyrodnicze. Jednak agroturystyka posiada szeroki wachlarz, jeśli chodzi o kryterium wyboru danej oferty. Poniżej znajdują się przykłady najpopularniejszych koncepcji (zdarza się, że jedno gospodarstwo łączy w sobie kilka typów ofert):

- klasyczne gospodarstwo rolne, istnieje tam możliwość obserwowania oraz czynnego udziału w życiu gospodarstwa (praca na polu, obrządek zwierząt). Oferta skierowana jest do osób którzy chcą poznać prawdziwe życie na polskiej wsi;
- gospodarstwo położone na skraju wsi w luźnej zabudowie przyciąga ciszą i spokojem. Zawiera w sobie m.in. perspektywę spacerów po lesie;
- ośrodek agroturystyczny położony nad wodą kusi możliwością uprawiania sportów wodnych oraz wędkarstwa. Atrakcyjną ofertą dla wędkarzy mogą być również stawy hodowlane które znajdują się w niektórych ośrodkach;
- wypoczynek połączony z jazdą konną tzw. "wczasy w siodle";
- walory kulturowe, czyli spędzanie wolnego czasu na zwiedzaniu zabytków, poznawaniu historii miejsca, w którym przebywają, odwiedzaniu zamków dworów oraz skansenów. Dodatkowo turyści mogą uczestniczyć w wiejskich imprezach kulturowych, odbywających się w miejscu wypoczynku;
- wypoczynek połączony z warsztatami m.in. rzeźbiarskimi, malarskimi, kuchnią regionalną, uroczystościami religijnymi;
- agroturystyka z ekologicznym wyżywieniem;
- wczasy dla rodzin z dziećmi które charakteryzują się wysokimi wymaganiami w stosunku do bezpieczeństwa przebywających, najmłodszych turystów oraz zapewnieniem im odpowiednich atrakcji. Jedną z form spędzania czasu z dziećmi może być zwiedzanie mini ZOO;
- wypoczynek połączony z edukacją ekologiczną utworzony dla dzieci i młodzieży,
- zielone szkoły, kolonie, obozy dla dzieci;
- wioski tematyczne.

Przedstawione formy wypoczynku agroturystycznego nie wymieniają zapewne wszystkich jego form. Pokazuje natomiast jak różnorodna jest ich oferta.⁸ Przestrzeń agroturystyczna ma bardzo duży wpływ na jej rozwój. Jest to zaplecze noclegowe oraz gastronomiczne. W gospodarstwie zajmującym się agroturystyką, przeważającą formą noclegu są pokoje gościnne i pokoje grupowe, w mniejszym stopniu samodzielne jednostki mieszkalne oraz pola namiotowe.⁹ Wymienione przykłady noclegów charakteryzują się następującymi cechami:

- pokój gościnny – wyróżnia się pokoje 1 - osobowe, 2 - osobowe, bądź rodzinne (3-5 osobowe);
- pokój grupowy- pomieszczenie dla minimum 5 osób, z dostępem do kuchni oraz węzła sanitarnego;
- samodzielne jednostki mieszkalne- najczęściej dom wolnostojący wynajmowany w całości jednej rodzinie bądź grupie osób. Przeważnie posiada nie więcej niż 3 sypialnie, węzeł sanitarny, kuchnię, kąpielnię wypoczynkową;
- pola namiotowe – miejsce na rozłożenie namiotów, zazwyczaj ogrodzone.

W agroturystyce, baza gastronomiczna pozwala na świadczenie usług związanych z żywieniem wczasowiczów, daje również możliwość przygotowania posiłków samodzielnie. Usługi te świadczone są w:

- domu gospodarza – gdzie goście wspólnie z rolnikiem spożywają posiłki;
- oddzielna jadalnia- goście spożywają posiłki bez rodziny gospodarza;
- restauracja lub bar prowadzony przez organizatora, bądź innego właściciela, któremu rolnik powierzył zadanie usługi gastronomicznej.¹⁰

8 C. Marcinkiewicz, *Rozwój i stan polskiej agroturystyki*, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu, 2013 s. 29.

9 Sznajder M., Przezbórska L., *Agroturystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006. s. 56.

10 B. Raszko, J. Sikora, *Agroturystyka inaczej*, Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Poznań 1998, s. 112

Agroturystyka wywiera bardzo pozytywny skutek na całej przedsiębiorczości wiejskiej. Dzięki takim ośrodkom turystycznym dokonuje się m.in:

- zagospodarowania terenów wiejskich;
- eskalacji działalności handlowej i usługowej;
- utworzenia większej ilości miejsc pracy;
- unowocześnienia infrastruktury przestrzennej;
- działań na rzecz ochrony środowiska i zabytków kulturowych;
- integracji pionowej i poziomej mieszkańców wsi;
- wzrostu poziomu życia społeczności rolniczej;
- ograniczenia urbanizacji i uprzemysłowienia terenu;
- promocji regionalnego folkloru.¹¹

Właściwe działanie i rozwój agroturystyki nie byłby możliwe bez wsparcia władz gminnych i samorządów terytorialnych. Współpraca pomiędzy właścicielem działalności a samorządem lokalnym musi polegać na:

- Pozyskaniu zgody Rady Gminy na szczególne traktowanie przedsiębiorstwa. Ma to na celu umożliwienie rozwoju agroturystyki m.in. poprzez organizowanie imprez tematycznych, koncertów, festynów, rajdów itp.;
- Planowaniu miejscowego zagospodarowania terenu na rzecz działalności agroturystycznej m.in. usprawnienie komunikacji, rozwój bazy handlowej i gastronomicznej, stworzenie lub unowocześnienie obiektów sportowych i kulturalnych itp.;
- Promocji obiektu agroturystycznego oraz walorów środowiskowych;
- Pomocy w uzyskiwaniu funduszy na działalność turystyczną w ramach programów pomocowych dla wsi i rolnictwa z UE;
- Pomocy przy pozyskiwaniu kredytów dla przedsiębiorczości na wsi.¹²

11 K. Firlej, Stan i możliwości rozwoju agroturystyki w Polsce, Wydawnictwo Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002, s. 19

12 Ibidem, s. 20-21

Popularną formą agroturystyczną są klastry (skupisko zależnych od siebie wyspecjalizowanych instytucji, firm, organizacji i odbiorców na danej przestrzeni geograficznej, powiązanych ze sobą formalnie lub nieformalnie o wspólnych, zależnych celach). Istnieje wiele korzyści płynących z organizacji klastrów agroturystycznych na terenach wiejskich, są to m.in.:

- wzrost produktywności działań gospodarczych;
- podniesienie konkurencyjności;
- usprawnienie produkcji oraz poprawa jakości produktów;
- zwiększenie elastyczności oferty;
- efektywniejszy podział kompetencji, większe możliwości organizacyjne;
- redukcja ryzyka oraz kosztów;
- powstawanie nowych miejsc pracy poprzez pojawianie się nowych przedsiębiorstw;
- pobudzenie lokalnej kreatywności i przedsiębiorczości;
- dostęp do większej ilości klientów, również tych bardziej wymagających;
- eskalacja pozycji wsi na arenie lokalnej, regionalnej a nawet narodowej i międzynarodowej;
- integracja społeczeństwa oraz tworzenie nowych wartości kulturowych regionu.¹³

Tabela 1. Wybrane klastry turystyczne w Polsce. Źródło: opracowanie własne.

Nazwa klastra	Województwo
Małopolski Klaster Turystyczny BESKID	Małopolskie
Bałtycki Klaster sEaNERGIA	Zachodniopomorskie
Mazurski Klaster Turystyczny	Warmińsko-mazurskie
Klaster Jakości Życia "Kraina Podkarpacie"	Podkarpackie
Lubuska turystyka warta zachodu- LOTUR	Lubuskie
Klaster Turystyki i Rozwoju Regionalnego "Słońce Regionu"	Świętokrzyskie
Kraina Miodu i Mleka- Klaster Turystyczna Województwa Opolskiego	Opolskie
Klaster Marek Turystycznych Polski Wschodniej	Podlaskie
Karpacki Klaster Turystyczny	Podkarpackie

¹³ M. Gorynia, B. Jankowska, Klastry a międzynarodowa konkurencyjność i internacjonalizacja przedsiębiorstwa, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008, s. 45–47.

Nie da się ukryć, że społeczeństwo coraz częściej wybiera aktywny sposób spędzania wolnego czasu, na łonie natury. Mieszkańcy dużych miast coraz bardziej doceniają walory środowiska naturalnego oraz praktykują działania ekologiczne, upcycling'owe itp. W XXI w. w dobie zdrowego, zrównoważonego trybu życia, w którym promuje się ochronę środowiska nie może zabraknąć również ekologicznego spędzania wolnego czasu.

Ekoturystyka to pokrewna forma agroturystyki, którą charakteryzuje się podróżowaniem do celów o najwyższych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Ekoturysty to osoby o dużej wrażliwości ekologicznej. Głównymi założeniami ekoturystyki jest promocja ochrony środowiska, zagrożonych środowisk, roślin i zwierząt oraz stworzenie możliwości rozwoju dla najbardziej zagrożonych regionów. Dostarcza ona funduszy niezbędnych do efektywnej ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Jest to niezwykle ważna kwestia biorąc pod uwagę fakt, iż dotychczasowa turystyka komercyjna w ograniczonej mierze dbała o środowisko i regionalne dziedzictwo kulturowe. Istotą agroturystyki jest również możliwość korzystania z turystyki na łonie natury tak, by przyszedłe pokolenia również miały możliwość cieszyć się jej walorami.

Polska posiada bardzo dobre warunki dla rozwoju agroturystyki. Według Instytutu Turystyki aż 1/3 gmin posiada do tego odpowiednie warunki. Jest tam wiele rejonów o niskim poziomie urbanizacji i uprzemysłowienia. Na terenach tych mieszka duża ilość osób nieposiadających zatrudnienia bądź takich, którzy wyróżniają się niskimi dochodami oraz wolnymi zasobami noclegowymi.

Należy pamiętać, że biznes agroturystyczny wymaga od właściciela prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Wiąże się to z koniecznością rozliczania się z dochodu z Urzędem Skarbowym, prowadzeniem ewidencji podatkowych oraz sporządzaniem sprawozdań w celach podatkowych. Agrobiznesmen może więc starać się o kredyt na zainauguowanie działalności.

Historia i rozwój agroturystyki

Turystyka wiejska w fazie rozwoju (XIX w.) cieszyła się ogromną popularnością wśród miejskiej, najbogatszej klasy społecznej. Za sprawą lekarzy, którzy obawiali się o zdrowie społeczeństwa zaczęto promować m.in.: jazdę konną, łowienie ryb oraz spożywanie naturalnych, zdrowych posiłków. Procesy urbanizacyjne i rewolucja przemysłowa doprowadziły do rozwoju podmiejskich letnisk i turystyki środowisk wiejskich tzw. „wczasy pod gruszą” oraz „Jabłońscy zapraszają Matysiaków” – co zapoczątkowało powstaniu wsi turystycznych. W okresie pomiędzy pierwszą a drugą wojną światową organizacją wypoczynku wiejskiego interesowały się władze samorządowe które dążyły do poprawy warunków sanitarnych na wsi. Początkowo popularnością cieszyły się jedynie rejony górskie, nadmorskie i pojezierskie. Z czasem, gdy rosła liczba zainteresowanych, ośrodki wypoczynkowe pojawiały się również na mniej znanych, terenach rolniczych o malowniczych walorach przyrodniczych. W latach siedemdziesiątych wskutek wprowadzenia monopolu Wojewódzkich Organizacji Turystycznych, który dotyczył wynajmu kwater, widoczne było zahamowanie rozwoju agroturystyki. Rolnicy większość dochodów musieli przeznaczyć na nowy podatek, co oznaczało mniejsze zyski i ograniczyło możliwości rozwoju. Wprowadzenie stanu wojennego spowodowało zaniechanie działalności turystycznej w kraju.¹⁴

U schyłku lat osiemdziesiątych, w związku ze zmianami ekonomicznymi, doszło do ograniczenia możliwości prowadzenia własnej działalności gospodarczej, również rolniczej. Z tego powodu społeczeństwo widocznie zubożało. Skutkiem tego było poszukiwanie nowych źródeł zarobku przez mieszkańców wsi. Agroturystyka stała się jednym z wielu kierunków aktywizacji gospodarczej społeczności wiejskiej.¹⁵ Tereny rolnicze w Polsce już od czasów bardzo dawnych były wykorzystywane jako miejsce wypoczynku turystów. W większości były to tereny w okolicach wielkich miast i aglomeracji, które charakteryzowały zdrowotne otoczenie i piękny krajobraz. Po zmianach ustrojowych w 1989 roku, możliwa była likwidacja monopolu państwowego i zezwolenie na prowadzenie aktywności gospodarczej indywidualnym rolnikom. Wraz z upływem lat powstawały regionalne stowarzyszenia agroturystyczne, które znacząco pomagały rolnikom zainteresowanym rozwinięciem działalności agroturystycznej.¹⁶ Coraz bardziej popularne wśród Polaków mieszkających w dużych miastach stało się aktywne spędzanie czasu na terenach wiejskich. Wzrost ten spowodowany był również poprawą sytuacji ekonomicznej obywateli. W XXI w. doszło do wielu zmian, które spowodowały znaczną poprawę standardu kwater agroturystycznych, oraz powiększenie wachlarza atrakcji oferowanych przez organizatorów. Patrząc na dotychczasowe działania widoczny jest rozkwit agroturystyki, która w sposób trwały zapisała się w struktury organizacyjne turystyki stricte.¹⁷

¹⁴ Jalinik M., Uwarunkowania i czynniki rozwoju usług turystycznych na obszarach wiejskich, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok 2009, s. 9.

¹⁵ Kapusta F., Agrobiznes, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2008. s. 254.

¹⁶ Wojciechowska J., Notatka Naukowa, Turyzm 21/1–2, Wydawnictwo Instytutu Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011, s. 70.

¹⁷ Dębniwska M., Zaworska T., Produkty markowe w strategii rozwoju turystyki wiejskiej w Polsce północno-wschodniej Marketing i produkty markowe w turystyce wiejskiej, Wydawnictwo Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolnych, Warszawa 1998, s. 115;

Dzięki walorom środowiska przyrodniczego możliwy jest ciągły rozwój agroturystyki w Polsce. Istotną kwestią są również konkurencyjne ceny takiego wypoczynku w porównaniu z innymi noclegami w bazach turystycznych. Dla wielu jest to czynnik determinujący wybór. Sytuacja dochodowa rolników oraz duże bezrobocie na terenach wiejskich to także argumenty przemawiające za potrzebą rozwoju tej dziedziny.

Stymulatorami rozwoju tej formy pozarolniczej mogą być:

- wartości przyrodniczo-krajobrazowe, w tym położenie geograficzne;
- bogata spuścizna historyczno- kulturowa;
- słynna, tradycyjna polska gościnność;
- motywacja do podniesienia poziomu życia mieszkańców wsi;
- dostosowanie obiektów do aktualnych standardów noclegowych;
- budowanie infrastruktury turystycznej w tym rozplanowanie i oznakowanie ścieżek i szlaków turystycznych;
- zrzeszanie się i wzajemne polecanie usługodawców tworząc sieć atrakcji;
- wspieranie działań dążących do adaptacji zabytków na cele turystyczne;
- szkolenia promujące działania sektora turystyki; ¹⁸
- ciągła poprawa jakości oferowanych produktów oraz przestrzeganie aktualnych norm;
- prowadzenie badań dotyczących opinii na temat wypoczynku agroturystycznego;
- tworzenie zindywidualizowanych ofert; ¹⁹

Istotną rolę w rozwoju agroturystyki odgrywa marketing. Rolnicy promują swoje usługi oraz produkty, używając do tego różnych instrumentów marketingowych. Najczęściej wykorzystywaną formą jest reklama. Organizatorzy ogłaszają swoje oferty w internecie, w lokalnych gazetach bądź wynajmują billboardy nieopodal swoich gospodarstw. Podczas różnego rodzaju festynów i imprez okolicznościowych w gminie, wystawiają swoje produkty, promując zdrową żywność, czym przyciągają potencjalnych klientów.²⁰ W promocji gospodarstw agroturystycznych istotna jest korelacja różnych instrumentów komunikacji z rynkiem. Często nieodzowne jest nawiązanie współpracy pomiędzy innymi gospodarstwami agroturystycznymi, władzami lokalnymi czy też wystawianie się na regionalnych i międzynarodowych targach o tematyce agroturystycznej. Stosowanie takich działań promocyjnych, wymaga dużych nakładów finansowych ponoszonych przez gospodarstwo, dlatego potrzebna jest integracja działań wśród mieszkańców, podmiotów zajmujących się agroturystyką czy też w ramach stowarzyszeń agroturystycznych.²¹

18 https://www.pokl.up.podlasie.pl/uploads/upload/podstrona_pokl/agroturystyka/4_6kwietnia_warminsko_mazurskie/Procesy_zachodzace_w_turystyce.pdf;

19 A.P. Wiatrak, Baza agroturystyczna w Polsce i uwarunkowania jej rozwoju, „Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie” 2003, nr 402, s. 15.

20 Czerwińska-Jaśkiewicz M., Marketing w agroturystyce. Ujęcie segmentacyjne, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013, s. 98.

21 Jalinik M., Typologia gospodarstw agroturystycznych jako determinanta rozwoju usług, Wydawnictwo P, s. 103.

Poza korzystnymi uwarunkowaniami rozszerzania się działalności agroturystycznej należy także zwrócić uwagę na czynniki utrudniające rozwój. Możemy je podzielić na mikro oraz makro społeczne.

Czynniki mikrospołeczne to:

- przeciążenie kobiet, których to zadaniem jest dbanie o czystość pokoi, zmiana pościeli, przygotowywanie posiłków itp.;
- zaburzenie życia rodzinnego osób organizujących wypoczynek;
- obawy mieszkańców wsi przed podjęciem ryzyka związanego z organizacją własnej działalności;
- ograniczenia językowe rolników;
- brak środków potrzebnych na rozwój działalności;
- nietrakcyjna infrastruktura turystyczna.

Do czynników makrospołecznych można zaliczyć:

- mała popularność wiejskiej formy wypoczynku;
- niewiedza z zakresu marketingu u osób organizujących wczasy agroturystyczne;
- brak współdziałania między gminami/ powiatami/ województwami, często również niezdrowa konkurencja;
- brak świadomości potrzeby ochrony środowiska oraz dóbr kulturowych.²²

Literatura przedmiotu często mówi o barierach w rozwoju turystyki wiejskiej. Wśród nich wymienia się zwłaszcza:

- Wśród nich wymienia się zwłaszcza:
niekorzystny klimat, w tym: zanieczyszczone powietrze, woda i grunty;
- bariery prawno-podatkowe (nieczytelne normy prawne, ograniczające prawo fiskalne);
- bariery społeczno-psychologiczne (m.in. niskie kwalifikacje osób mieszkających na wsi oraz brak przedsiębiorczości);
- brak pomocy ze strony instytucji powołanych w celach wspomagania rolnictwa.²³

22 M. Roman, A. Niedziółka, Agroturystyka jako forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2017, str. 84.

23 J. Sikora, A. Jęczmyk, Czynniki wspierające i bariery ograniczające rozwój agroturystyki, [w:] Uwarunkowania rozwoju turystyki związanej z obszarami wiejskimi, B. Sawicki, J. Bergier (red. nauk.), Wydawnictwo PWSZ im. Papieża Jana Pawła II, Biała Podlaska 2005, s. 38–39.

Przegląd badań i opinii na temat polskiej agroturystyki

Krystyna Świącicka, prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej, w wywiadzie wspominała, że największym blokerem w rozwoju agroturystyki jest wszechobecna inflacja. Jak wskazuje *“wpływa ona na ceny i właściciele gospodarstw agroturystycznych są trochę pogubieni, bo nie są pewni, jak powinny wyglądać ich usługi, a zwłaszcza ich ceny. Właściciele zastanawiają się, czy pozostawić je na obecnym poziomie i kusić klientów ich konkurencyjnością, czy podnieść je jako odpowiedź na drożyznę w sklepach”*.

Dodaje, że “wyjazd na wieś to bliski kontakt z naturą, czego brakuje ludziom mieszkającym na co dzień w miastach. Odpoczynek na łonie natury jest bardzo ważny, ponieważ nasz układ nerwowy potrzebuje ciszy i spokoju. Atutem tej formy wypoczynku paradoksalnie bywa także słaby zasięg, co pozwala w pełni oderwać się od pracy czy od stresujących nas wiadomości”.²⁴

Nie da się więc ukryć, że agroturystyka jest mimo wszystko popularną formą wypoczynku wśród osób mieszkających w dużych miastach, w znacznej mierze narażonych na stres i pęd dnia codziennego.

Na stronie internetowej bookingsolutions.pl w 2020 r. opublikowano się wywiad z właścicielami Agroturystyki „Ginkgo” którzy wskazali, że *„od początku działalności agroturystyki zaskakuje nas zainteresowanie naszym obiektem. Od maja do końca września właściwie nie było dnia przerwy. Teraz (poza sezonem letnim) agroturystyka wynajmuje się głównie weekendowo oraz na przedłużone weekendy, ale również bywają rezerwacje w tygodniu. Absolutnie nie możemy narzekać na brak zainteresowania.”*²⁵

Co jeszcze przyciąga turystów? W rozmowie Mirosława Górki z właścicielami agroturystyki „Dolina Wilczy” opublikowanej na stronie internetowej zaczynocowanie.com.pl właściciele ośrodka wczasowego podkreślają, że *„ich wizją było stworzenie miejsca na udany, rodzinny wypoczynek, dlatego też zwracają szczególną uwagę na wygodę, czystość i komfort apartamentu. Poszerzają ciągle atrakcje dla najmłodszych gości. Oferują wygodny, przestronny (100 m²), apartament (max 7 osób) – składający się z trzech sypialni, salonu z aneksem kuchennym z rodzinnym stołem, kącikiem zabaw dla najmłodszych oraz dużej łazienki. Do wyłącznego użytku gości jest także ogród, wyposażony w meble ogrodowe, parasol, leżaki, hamaki oraz grill. Ich goście mają możliwość darmowego wypożyczenia rowerów, jedna z tras rowerowych biegnie tuż przed tymże obiektem. Na najmłodszych gości czeka trampolina, zjeżdżalnia, huśtawki, piaskownica, gry planszowe, piłkarzyki, domek i wiele innych atrakcji”. Małżeństwo prowadzące punkt wypoczynkowy podkreśla, że ich klienci „szczególnie cenią sobie spokój, ciszę, piękne okolice, przestronność i komfort apartamentu”*.

Rozmowa Janiny Kruk z Magazynu Rolniczego, z Danutą Kołosowską, współwłaścicielką gospodarstwa agroturystycznego ujawnia, czego jeszcze szukają turyści agroturystyczni: *„U nas jest cisza, spokój, dużo przestrzeni do rekreacji, swojskie jedzenie, zdrowe powietrze, las i blisko woda. Najlepsze miejsce dla małżeństw z dziećmi, bo tu można je wypuścić do ogrodu na cały dzień bez obawy, że spotka je jakaś krzywda. Znakomite miejsce dla samotnych, którzy gubią się w tłumie, bo tu za każdym krzewem można znaleźć samotnię”*.

²⁴ [https://agronews.com.pl/artukul/ucieczka-na-wies-rosnie-popularnosc-agroturystyki/%20\(dost%C4%99p%207.08.2023%20r.\)](https://agronews.com.pl/artukul/ucieczka-na-wies-rosnie-popularnosc-agroturystyki/%20(dost%C4%99p%207.08.2023%20r.))

²⁵ [https://bookingsolutions.pl/blog/agroturystyka-ginkgo/%20\(dost%C4%99p%207.08.2023%20r.\)](https://bookingsolutions.pl/blog/agroturystyka-ginkgo/%20(dost%C4%99p%207.08.2023%20r.))

Dodatkową atrakcją w tym gospodarstwie są również stawy, w których można łowić ryby, które znajdują się kilka kilometrów od samego punktu noclegowego. „Mąż wymyślił taką atrakcję dla turystów. Najpierw postawił tam jeden barakowóz, potem drugi, wreszcie kupił gdzieś cały wagon, który przerobił na bazę noclegową. W tym roku zbudował tam drewniany, ośmiokątny wigwam. Mężczyźni uwielbiają takie prymitywne warunki urlopowe [...] Zrobiło się tam miejsce pobytu dla 40 ludzi. W tym roku gościliśmy już grupę sportowców. Wynajęłam dla nich kucharki, które gotowały w wigwamie posiłki. Wyjechali zadowoleni”.

Pani Danuta może się także pochwalić sukcesem, jakim jest sieć poleceń wśród zagranicznych gości.²⁶

Z wypowiedzi rozmówców można wnioskować, że właściciele ośrodków agroturystycznych nie mogą narzekać na brak klientów. Odpowiednio usytuowane i ubrane w atrakcje miejsca przyciągają klientów z całej polski.²⁷

Na opinie na temat polskiej agroturystyki warto spojrzeć również ze strony samych użytkowników.

W 2022 r. w Akademii Bialska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II przeprowadzone zostały badania dotyczące czynników, jakie mają wpływ na wybór agroturystyki przez turystów w województwie lubelskim. W badaniu wzięło udział 161 respondentów w przedziale wiekowym między 24 a 62 r.ż. Respondenci oceniali konkretne cechy, które mają wpływ na podjęcie decyzji. Oceniali je w skali od 1 do 5, gdzie 5 oznaczało zdecydowany wpływ a 1 - brak wpływu.

Średnia ocen ważności poszczególnych czynników związane z zakwaterowaniem.

Źródło: Siedlecka, K. Zielnik, Czynniki rozwoju agroturystyki w opinii turystów na przykładzie województwa lubelskiego, Akademia Bialska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II, Polska, 2022 r.

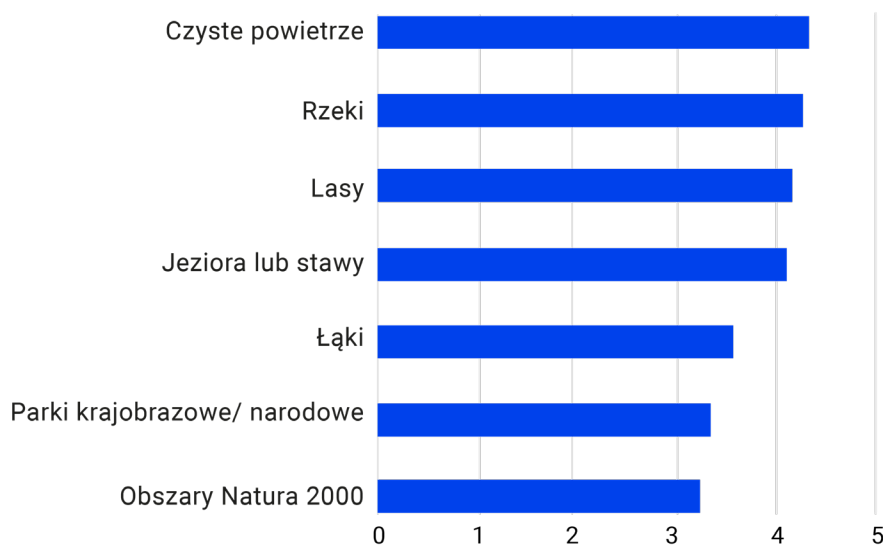
²⁶ [http://www.e-agro.pl/pozrzadlo/wywiad.html%20\(dost%C4%99p%207.05.2023%20r.\)](http://www.e-agro.pl/pozrzadlo/wywiad.html%20(dost%C4%99p%207.05.2023%20r.)).

²⁷ [https://zacnenocowanie.com.pl/agroturystyka-dolina-wilczy-wywiad/%20\(dost%C4%99p%2027.08.2023%20r.\)](https://zacnenocowanie.com.pl/agroturystyka-dolina-wilczy-wywiad/%20(dost%C4%99p%2027.08.2023%20r.))

Z badań wynika, że kluczową kwestią mającą wpływ na wybór wypoczynku agroturystycznego mają warunki sanitarne (4,45). Przy podejmowaniu decyzji, istotną rolę odgrywa także obecność miejsca parkingowego (4,31) oraz możliwość korzystania z altanki i grilla (4,00). Wysoko ocenianą cechą była również odległość od najbliższego sklepu, szpitala czy restauracji. W opinii badanych zaletą jest również bezpłatny dostęp do wi-fi (3,44) oraz możliwość wypożyczenia sprzętu sportowego (3,43). Z badań wynika, że wiele respondentów zwraca również uwagę na atrakcje dla dzieci (3,02). Najmniej istotnym aspektem okazała się dostawka dla dziecka (1,87).

Inną kategorią powodów wyboru agroturystyki były uwarunkowania środowiskowe. Wybór czynników mogących mieć wpływ na ocenę był dokonany na podstawie analizy Grzegorza Gołembskiego cech charakteryzujących walory turystyczne w środowisku przyrodniczym. Wymienione zostały: lasy, łąki i pastwiska, jeziora, rzeki oraz obszary chronione.

Średnia ocen ważności poszczególnych walorów przyrodniczych wpływających na decyzje związane z zakwaterowaniem w województwie Lubelskim.

Źródło: Siedlecka, K. Zielnik, Czynniki rozwoju agroturystyki w opinii turystów na przykładzie województwa lubelskiego, Akademia Bialska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II, Polska, 2022 r.

Najbardziej istotnym czynnikiem warunkującym wybór było czyste powietrze (4,33), popularnością w wyborze cieszyły się także rzeki (4,25) oraz lasy (4,12). Mniej istotnym czynnikiem okazały się parki krajobrazowe/narodowe (3,33) oraz obszary Natura 2000 (3,23).²⁸

²⁸ A. Siedlecka, K. Zielnik, Czynniki rozwoju agroturystyki w opinii turystów na przykładzie województwa lubelskiego, Akademia Bialska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II, Polska, 2022 r.

Strona internetowa www.booking.com jest portalem obsługującym rezerwacje internetowe. Firma działa jako pośrednik między gośćmi a obiektem noclegowym. Na stronie można również zapoznać się z opiniami turystów na temat danego wypoczynku. Poniżej przedstawiono wybrane opinie na temat ofert agroturystycznych (pisownia oryginalna):

„Super lokalizacja, dobra baza wypadowa na wycieczki rowerowe.”

“Czystość, mega wygodne łóżko, cisza, spokój- pomimo że przy ruchliwej ulicy nie odczułam tego - świetna baza wypadowa, jezioro za oknem, duża działka, do dyspozycji leżaki, hamak, wyposażona kuchnia, jak dla mnie rewelacja, córce przypadła do gustu niewielka zagroda z kurkami i owcami, ponadto pieski milusie, przemili Pan gospodarz. Minusy to Brak ręczników, mieliśmy pokój jakby zewnętrzny może dlatego brak WiFi”

„Ładnie, czysto i schludnie. Dodatkowo lokalizacja na plus.”

„Śniadania - rewelacja! Obfite, różnorodne, pięknie i apetycznie serwowane. Przemili gospodarze i personel. Duży parking, dogodne wejście do obiektu. Lokalizacja, czystość w obiekcie. Polecam!”

„Śniadania - rewelacja! Obfite, różnorodne, pięknie i apetycznie serwowane. Przemili gospodarze i personel. Duży parking, dogodne wejście do obiektu. Lokalizacja, czystość w obiekcie. Polecam!”

„Przesympatyczni właściciele, bardzo ładnie, nowocześnie, czysto!”

“Bardzo mili właściciele. Czysto. Bardzo wygodne łóżka. 2 salony i 2 telewizory. Wifi dawało radę. Palenisko ogrodowe i grill podwieszany - fajna sprawa. Blisko lasu i jeziora w tygodniu praktycznie bezludnego. Cisza i spokój. Super miejsce na wyciszenie się. Bardzo mała łazienka. Przydały by się meble ogrodowe na tarasie do wypicia porannej czy popołudniowej kawki lub zjedzenia posiłku na tarasie. Brak szafy na pięttrze na ubrania”

“Bardzo mili gospodarze. Pokoje czyste. Śniadanie dobre. Na plus ogród, gdzie można odpocząć. Na minus- hałas z drogi. Nie było możliwości zjeść obiad, ale w okolicy jest kilka restauracji”

*“Płatne wydzielone kilka miejsc na samochody, Psujący się Express na śniadaniu”
“Ładne, czyste pokoje oraz łazienka. Dobre i obfite śniadania. Doskonała lokalizacja.*

Nie podobało się · Strasznie nie wygodne łóżko zapadnięte i sprężyny się wbijały w ciało”

“Trochę ubogie śniadanie, w okresie ślubno-weselnym w obiekcie odbywają się zabawy, może być to uciążliwe”

“Bardzo miły właściciel, smaczne obfite śniadanie, łatwy dojazd, bezpłatny parking. Na minus- docierający w nocy do pokoju ruch uliczny”

“Jeżdżę po Polsce bardzo dużo i kilka razy zdarzało mi się przebywać w gospodarstwach agroturystycznych. Do tej pory trafiłem na dwa gdzie chciałbym ewentualnie powrócić. Większość takich gospodarstw zwyczajnie nie jest w stanie zapewnić turystyce podstawowego komfortu, który dla mnie oznacza dokładnie trzy rzeczy:

- wygodne łóżko;
- BIAŁA pościel (oczywiście czysta ale słowo biała jest tu dla mnie kluczowe);
- łazienka zdatna do użytku.

Nie wymagam żadnych dodatkowych cudów typu strachy na wróble w ogródku, ogniska, "antyki" porozstawiane na trawie, zwierzyńca itp. itd.

Tymczasem to co spotykam zwykle wygląda tak:

- *zamiast łóżka stara rozpadająca się wersalka z czasów Gomółki*
- *kolorowa pościel z kory - ciężko stwierdzić ile razy używana*
- *łazienka w której kibel zarasta brązowym nalotem i śmierdzi jak dworzec centralny*
- *pokój dla gości o wielkości pół metra większej niż rzeczona wersalka.*
- *i za to co powyżej właściciel zwykle żąda min. 20 zł od osoby + 15 zł na głowę za śniadanie... przy trzech osobach robi się 105 zł a za tyle to można znaleźć hotel.”²⁹*

Analizując wypowiedzi turystów już na pierwszy rzut oka widać, że bardzo istotną kwestią jest dla nich czystość w kwaterach. Komfort i wygoda wysuwają się na prowadzenie w wielu opiniach. Ważną kwestią (co pokazują także wcześniej przedstawione badania) jest także parking przy obiekcie. Klienci chwalą sobie duże miejsca postojowe. Pojawiają się negatywne komentarze tam, gdzie parking ma ograniczoną ilość miejsc lub jest dodatkowo płatny. Bardzo ważnym aspektem, który jest często podkreślany przez wczasowiczów jest lokalizacja budynku noclegowego oraz atrakcje, które są zawarte w ofercie. Ze względu na to, iż wiele osób korzysta z dobrodziejstw agroturystyki by oderwać się od zgiełku miasta i odpocząć w ciszy, pojawiają się negatywne komentarze dotyczące organizowanych głośnych imprez oraz wyraźnej słyszalności ruchu ulicznego, co ma ścisły związek z niedogodną lokalizacją budynku. Pojawiają się również opinie negujące stosunek ceny do warunków panujących w kwaterach noclegowych.

Agroturystyka w kontekście pandemii Covid-19

W 2020 roku, w czasie gdy wybuchła pandemia Covid-19 spowodowana wirusem SARS-CoV-2, turyści szukali miejsc z dala od zgiełku i tłumów, które były postrzegane jako największe zagrożenie zarażenia się wirusem. Oazy spokoju i ciszy na wsiach stały się atrakcyjnym kierunkiem, bardziej niż kurorty w krajach egzotycznych, wśród kilkuset ludzi. Przewidywano, że miejsca o dużym rozproszeniu turystów, będą często wybieraną formą Agro break, czyli antonim city breaku, stał się popularnym sposobem spędzania czasu przez ludzi podczas trwającej pandemii Covid-19. Zawiera podobne cechy do city breaku, tylko zamiast w mieście, ludzie spędzają czas na wsi.

²⁹ [https://forum.gazeta.pl/forum/w,192,89812264,89812264,agroturystyka_czemu_ludzie_nie_chc_jezdzić.html%20\(dost%C4%99p%207.08.2023%20r.\)](https://forum.gazeta.pl/forum/w,192,89812264,89812264,agroturystyka_czemu_ludzie_nie_chc_jezdzić.html%20(dost%C4%99p%207.08.2023%20r.))

wypoczynku. Polska Federacja Turystyki w czerwcu 2020 roku podała, że w tym czasie już około 60% miejsc agroturystycznych było zajęte i zarezerwowane. Agroturystyką zaczęli się również interesować ludzie, którzy wcześniej nie korzystali z tego typu formy wypoczynku. Szansa na wczasy na świeżym powietrzu wśród bliskiej rodziny bądź znajomych zdecydowanie zwiększyła atrakcyjność agroturystyki.³⁰ Akcentowanie bezpieczeństwa pobytu, wśród turystów budziło coraz większe zaufanie do organizatorów kwater. Dodatkowo po zgłoszeniu się do Polskiej Organizacji Turystycznej i po wypełnieniu restrykcyjnych warunków techniczno-higienicznych właściciel obiektu agroturystycznego otrzymywał dostęp do programu „Obiekt Bezpieczny Higienicznie”.

Agro break, czyli antonim city breaku, stał się popularnym sposobem spędzania czasu przez ludzi podczas trwającej pandemii Covid-19. Zawiera podobne cechy do city breaku, tylko zamiast w mieście, ludzie spędzają czas na wsi.

Właściciele kwater agroturystycznych deklarują, że nie zauważyli spadku zainteresowania tego typu wypoczynkiem. Wręcz przeciwnie, była to popularna forma urlopu i nie tylko.

Założyciele obiektu agroturystycznego Ginkgo mieszczącego się w miejscowości Sulisław w województwie opolskim wspominają, że turyści przyjeżdżali nie tylko w czasie dni wolnych od pracy:

*„Największy wpływ COVIDU naszym zdaniem to rezerwacje długoterminowe w kwietniu, maju, czerwcu, kiedy rodzice mogli pracować, a dzieci uczyć się zdalnie. Bywały rodziny, które przyjeżdżały na 3 tygodnie i były zachwycone naszym miejscem”.*³¹ W wywiadzie z 2021 r. właściciele wegańskiej agroturystyki pn. Ptasia Radio Brzozów porównują rok 2020 do roku 2021:

*„Prowadzimy naszą agroturystykę od 4 lat i zdecydowanie ten rok jest równie dziwny jak poprzedni. Rok temu, w związku z tym, że nikt nie wyjeżdżał zagranicę, nagle wszyscy chcieli znaleźć sobie jakieś miejsce na urlop w kraju. Terminarz do końca września zapełnił nam się w tydzień. W tym roku z kolei wiele osób wyjeżdża i dynamika w kwestii rezerwowania terminów była zupełnie inna. Ale szczerze mówiąc, to tego właśnie się spodziewaliśmy. Mamy nadzieję, że już niedługo wszystko wróci do normalności”*³²

30 Koronawirus w Europie. Dokąd mogą się wybrać Polacy?, <https://podroze.onet.pl/aktualnosci/otwarcie-granicw-dobie-koronawirusa-lista-krajow-gdzie-mozna-wyjechac/2nqmj86> (dostęp: 04.08.2023 r.).

31 [https://bookingsolutions.pl/blog/agroturystyka-ginkgo/%20\(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.\)](https://bookingsolutions.pl/blog/agroturystyka-ginkgo/%20(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.)).

32 [https://roslinniejemy.org/blog/w-naszej-agroturystyce-nie-ma-tloku-wywiad%20\(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.\)](https://roslinniejemy.org/blog/w-naszej-agroturystyce-nie-ma-tloku-wywiad%20(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.)).

Krystyna Świącicka, prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej, która sama prowadzi gospodarstwo agroturystyczne, znajdujące się w Pałacu Baborówko pod Szamotułami w rozmowie z EURACTIV.pl wskazywała, że: *„turyści przyjeżdżają chętnie i podobnie było w czasie pandemicznych lockdownów – kiedy tylko było to możliwe, goście odwiedzali gospodarstwa agroturystyczne. Ludzie bali się wtedy wyjeżdżać do hoteli czy za granicę i woleli spędzać czas wolny w ustronnym miejscu. To dzięki temu branża agroturystyczna przeszła pandemię COVID-19 całkiem sprawnie”*.

Według portalu nocowanie.pl w 2020 roku, kiedy występował szczyt pandemii, agroturystyka była piątą najchętniej wybieraną kategorią wśród Polaków. Według analityków z powyższego serwisu, turyści najchętniej odwiedzali kwatery agroturystyczne wiosną oraz latem. W tym okresie liczba odsłon tej kategorii była największa.

Pandemia koronawirusa spowodowała, że wiele firm zdecydowała się na pracę zdalną. Szkoły również otrzymały ogólny nakaz prowadzenia zajęć online. Dzięki temu praca i nauka były możliwe z każdego zakątka kraju (istotny był jedynie dostęp do prądu i internetu). Istotny jest również fakt, że w 2020 r. pojawiały się zakazy dotyczące ruchów lotniczych i przekraczania granic poszczególnych państw. Z uwagi na te zakazy Polacy głównie wykonywali ruchy turystyczne na terenie naszego kraju. Ze względu na ogólną panikę związaną z sytuacją na świecie i stanem zdrowia społeczeństwa, wzmożona została promocja zdrowego trybu życia, izolowania się od zatłoczonych miejsc i budynków użyteczności publicznej. Dzięki temu agroturystyka zyskała na popularności. Ludzie chcieli odpocząć od obowiązujących obostrzeń (ilość osób w pomieszczeniu, maseczki itp.) oraz poddychać świeżym, czystym powietrzem.

Pandemia Covid wywarła widocznie zmiany wśród podróżujących. Wiele osób zaczęło doceniać wypoczynek na łonie natury i możliwość oddychania świeżym, wiejskim powietrzem. Ważnym aspektem przy wyborze noclegu jest higiena i bezpieczeństwo w obiekcie. Podróżujący zaczęli wybierać prywatne kwatery i podróżować własnym środkiem transportu, co niestety niekorzystnie wpływa na środowisko.

Dla gorzej radzących podczas pandemii ośrodków agroturystycznych Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii zezwoliło na odroczenie zwrotu wpłat za niewykorzystane usługi oraz pozwoliło na wręczanie voucherów na inne terminy. Każdy z organizatorów mógł samodzielnie podjąć decyzję o tej możliwości. Rolnicy mogli otrzymać również pieniądze z Tarczy Branżowej, która została uchwalona 9 grudnia 2020r.³³ Wszelkie pomoce ze strony Państwa, pomogły rolnikom zapobiec utracie płynności finansowej w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Ponadto część rolników podjęła decyzję o ograniczeniu działalności do maksymalnie 5 pokoi, dzięki czemu mogli oni skorzystać z ulgi podatkowej oraz korzystniejszego ubezpieczenia z KRUS.³⁴

1

33 Na jaką pomoc w związku z epidemią Covid-19 mogą liczyć właściciele gospodarstw agroturystycznych? - Wiadomości

34 <https://www.oov.pi/webitarczaaniykrvzysowa/dodatkowe-wsparcie-rolnicy>

Polski Bon turystyczny – kontekst społeczno - gospodarczy badania

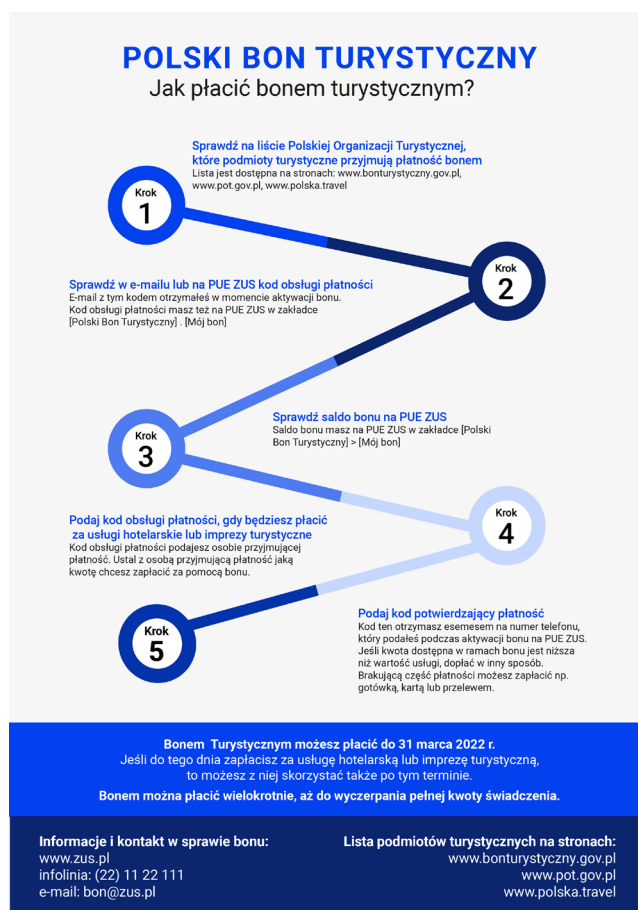
Polski Bon turystyczny to narzędzie mające na celu wsparcie finansowe polskich rodzin, oraz branży turystycznej przez skutki pandemii Covid-19. Była to forma wsparcia dla rodzin, w sytuacji osłabienia gospodarki przez pandemię. Wynosił on 500 zł na każde dziecko, które nie ukończyło 18 roku życia. Dodatkowe 500 zł przysługiwało dzieciom, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności. Bonem można było dokonać płatności za usługi hotelarskie oraz imprezy turystyczne realizowane na terenie Polski. Miał on formę elektroniczną, ważny był do końca marca 2023 r. Można było go wykorzystać do opłacenia pokoju w hotelu, pensjonacie, gospodarstwie agroturystycznym, obozie sportowym, harcerskim itp. Z bonu mogły skorzystać rodziny z co najmniej jednym dzieckiem. Był on niezależny od poziomu dochodów.

Bon można było otrzymać poprzez Platformę Usług Elektronicznych ZUS (PUE ZUS), po zalogowaniu się np. za pomocą Profilu Zaufanego, kwalifikowanego podpisu elektronicznego bądź niektórych systemów bankowości elektronicznej. Następnie należało aktywować bon na PUE ZUS, po czym użytkownik otrzymywał e-mail z kodem obsługi płatności. W sytuacji, kiedy rodzic miał dziecko niepełnosprawne, należało złożyć dodatkowe oświadczenie, dodać skan bądź zdjęcie orzeczenia o niepełnosprawności. Taki bon należało okazać podczas rezerwacji pobytu. Na poniższych infografikach przedstawiony jest instruktaż jak skorzystać z Bonu Turystycznego.³⁵

Rysunek 2. Informacja dotycząca sposobu skorzystania z PBT

Rysunek 3. Informacja dotycząca sposobu płacenia PBT

Na rządowej stronie <http://www.bonturystyczny.gov.pl/> publikowano listy obiektów, w których można było skorzystać z Bonu Turystycznego. Są to między innymi obiekty agroturystyczne, pensjonaty, hotele, parki rozrywki i wiele innych miejsc, do których warto się udać.

Oczywiście turysta korzystający z usługi agroturystycznej organizowanej przez rolników również mógł korzystać z benefitów jakie niesie program Polskich Bonów Turystycznych. Na inicjatywie Bonu Turystycznego skorzystały nie tylko rodziny i organizatorzy wczasów turystycznych, ale i przedsiębiorcy, którzy prowadzą usługi powiązane bezpośrednio lub pośrednio z turystyką. Są to m.in. pobliskie restauracje, przewoźnicy, przewodnicy, piloci wycieczek czy lokalni sprzedawcy.

Bon Turystyczny, według szacunków GUS, pomógł przedsiębiorcom w walce z konkurencją, która prowadzi niezarejestrowane obiekty, proponując wynajmy krótkoterminowe.³⁶ Turyści mieli możliwość korzystania tylko z zarejestrowanych i w pełni legalnych noclegów, tam tylko można było zrealizować Polski Bon Turystyczny. Dzięki temu programowi wielu przedsiębiorców świadczących tego typu noclegi wpisało się do ewidencji, aby móc zaprosić do siebie turystów, którzy chcieli wykorzystać Bon.

Wyraźny wzrost widać w ilości rejestrowanych płatności. Opłaty za usługi noclegu dokonywane były w całości bądź w części Bonem, reszta zaś dokumentowana była paragonem albo fakturą.

Przedsiębiorcy z sektora szybko przeszli transformację swoich usług, przez np. rozbudowanie swojej oferty, zmianę profilu, wprowadzenie różnych pakietów oraz nowych produktów. Pozwoliło to na jeszcze lepsze wyniki sprzedażowe.

Dużą zmianę zauważyć można też w rozwoju nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Przedsiębiorcy rozwinęli swoje media społecznościowe, żeby dotrzeć do większej liczby turystów. Udostępniają swoje treści, pozwalają, aby robili to też ich goście, tym samym reklamując ich miejsce.³⁷ Korzystali także z serwisów zrzeczających oferty noclegowe takich jak: booking.com, nocowanie.pl, trivago.pl, travelist.pl itp.

Polski Bon Turystyczny w dużym stopniu przyczynił się do zniwelowania skutków społecznych pandemii koronawirusa. Dzięki środkom pozyskanym z Bonu, rodziny o niższym statusie materialnym mogły pozwolić sobie często pierwszy wyjazd na wakacje. Podróże w celach wypoczynkowych mogły stać się elementem stylu życia nie tylko zamożnych Polaków, ale i ludzi mniej zarabiających.

Z punktu widzenia przedsiębiorców należy wymienić trzy kluczowe, pozytywne cechy PBN. Przede wszystkim jest to atrakcyjna, konkretna kwota, która zostaje podarowana niemalże od ręki. Drugą pozytywną cechą jest dynamika z jaką bon został wprowadzony w życie. Rzadko programy państwowe zostają tak szybko i sprawnie wprowadzone w życie. Po trzecie automatyzacja. Intuicyjność w korzystaniu z Bonu oraz organizacja pod względem technicznym stały na wysokim poziomie.³⁸

W ramach programu Polski Bon Turystyczny zrealizowanych zostało ok. 5,1 mln transakcji na łączną kwotę 2,9 mld zł. Można go było wykorzystać w ponad 28 tys. miejsc w całej Polsce.

Rekordowy okazał się rok 2021, w którym to zrealizowano ponad 2,8 mln transakcji na łączną kwotę ponad 2,8 mld zł. W 2022 r. dokonano kolejnych 1,9 mln płatności na łączną kwotę 960 mln zł.

Największą liczbę płatności zrealizowanych bonem turystycznym zanotowało województwo małopolskie (1,2 mln transakcji; 622,6 mln zł), jako drugie uplasowało się województwo pomorskie (793,9 tys. transakcji; 520,2 mln zł). Trzecią najchętniej wybieraną destynacją podczas korzystania z bonu turystycznego było województwo zachodniopomorskie (651 tys. transakcji; 456,7 mln zł) a czwartą województwo mazowieckie (521,6 tys. transakcji; 285,6 mln zł).

Polski Bon Turystyczny sprawił, że ok. 15% więcej polskich rodzin niż w latach poprzednich mogło sobie pozwolić na wyjazd na wakacje. Portal internetowy travelist.pl opublikował badanie, z którego wynika, że bon turystyczny był głównym motywatorem do wyjazdu na wczasy rodzin wielodzietnych.

³⁷ [https://dit.wroc.pl/wp-content/uploads/2021/07/Raport-Bon-Turystyczny.pdf%20\(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.\)](https://dit.wroc.pl/wp-content/uploads/2021/07/Raport-Bon-Turystyczny.pdf%20(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.)).

³⁸ [https://www.rp.pl/kraj/art36643111-dzieki-bonowi-turystycznemu-polacy-na-nowo-odkryli-swoj-kraj%20\(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.\)](https://www.rp.pl/kraj/art36643111-dzieki-bonowi-turystycznemu-polacy-na-nowo-odkryli-swoj-kraj%20(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.)).

Tabela 2. Czy w ostatnim czasie jakiś czynnik pozytywnie wpłynął na Twoją decyzję dotyczącą tegorocznego urlopu?

	Osoby z jednym dzieckiem	Osoby z dwójką dzieci	Osoby z trójką dzieci	Osoby powyżej trójki dzieci
Tak, poprawiła się sytuacja epidemiologiczna w Polsce	29%	31%	28%	20%
Tak, poprawiła się sytuacja epidemiologiczna na świecie	11%	9%	10%	4%
Tak, nastąpiła poprawa mojej sytuacji materialnej	5%	3%	5%	0%
Tak, mam perspektywę otrzymania Bonu Turystycznego	23%	29%	35%	56%
Nie	31%	27%	23%	20%

Źródło: *travelist.pl*

Potwierdzeniem tego jest również fakt, że aż 21% rodzin z trójką dzieci deklaruje, że gdyby nie bon w ogóle nie mogłoby sobie pozwolić na wakacyjny wyjazd.³⁹

Polski Bon Turystyczny spotkał się z ogromną aprobatą wśród polskiego społeczeństwa. Zadowolenie wykazują nie tylko rodziny korzystające z bonu, czyli bezpośredni beneficjenci, lecz także właściciele ośrodków wypoczynkowych i inni.

„Myślę, że bon miał dobry wpływ na całą branżę turystyczną i należałoby rozważyć możliwość kontynuowania tego projektu. Oczywiście jego formuła powinna zostać przedyskutowana, ale na pewno przydał się i oceniamy go pozytywnie” – mówi dyrektor hotelu Blue Marine w Mielnie Joanna Szewczak.

„To było cenne wsparcie na czas pandemii. W ostatnim czasie już boomu nie było i to były płatności incydentalne. Szkoda, że nie został on w całości wykorzystany. Są produkty i towary pierwszej potrzeby w społeczeństwie i na pewno wiele wyjazdów wakacyjnych czy wycieczek bez tego wsparcia nie odbyłoby się” – chwali ekspert Północnej Izby Gospodarczej w Szczecinie, dyrektor hotelu Hamilton w Świnoujściu Roman Kucierski.

³⁹ [https://businessinsider.com.pl/lifestyle/podroze/bon-turystyczny-a-wakacje-polakow-badanie-travelist/le17yfn%20\(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.\)](https://businessinsider.com.pl/lifestyle/podroze/bon-turystyczny-a-wakacje-polakow-badanie-travelist/le17yfn%20(dost%C4%99p:%205.08.2023%20r.)).

„Nie ma najmniejszych przesłanek, by bon turystyczny oceniać negatywnie. To prosty, a jednocześnie skuteczny gospodarczo instrument socjalny, który zasilał gospodarkę punktowo” – mówi szefowa Północnej Izby Gospodarczej Hanna Mojsiuk.

„Zadłużenie sektora turystycznego i liczba windykacji była wówczas rekordowa. Pandemia i jej konsekwencje doprowadziły do upadku ogromną liczbę przedsiębiorstw z sektora turystycznego. Najmocniej lockdown odczuwały firmy działające sezonowo. Wiele hoteli, ale i np. parków rozrywki, sal zabaw czy obiektów sportowych do dzisiaj spłaca długi zaciągnięte w czasie pandemii. Upadały lodowiska, tory gokartowe, bawialnie. Mocno ten czas odczuła gastronomia, która do dzisiaj nie może podnieść się z kryzysu” – mówi cytowana w komunikacie Małgorzata Marczulewska, ekspertka Północnej Izby Gospodarczej w Szczecinie.

„Bon okazał się rewolucyjnym instrumentem, który dał polskim rodzinom środki na dodatkowy wypoczynek dla dzieci i wsparł branżę turystyczną” – wskazał jeden z pomysłodawców Bonu, wiceminister sportu i turystyki Andrzej Gut-Mostowy.

Badania Polskiej Organizacji Turystycznej również potwierdzają, że polscy przedsiębiorcy są usatysfakcjonowani efektami programu PBT. Aż 99% z nich opowiada się za jego utrzymaniem w kolejnych latach.

We wrześniu 2020 r. PMR przeprowadził badania na temat opinii na temat Bonu Turystycznego wśród obywateli. Z badan wynika, że około 30% uważa, że bon faworyzuje określoną grupę społeczną. 29% respondentów przyznało także, że PBT spowoduje wzrost cen w miejscach atrakcyjnych turystycznie. Badane osoby przyznały również, że bon jest formą wsparcia biedniejszych rodzin, dającą szanse na spędzenie wymarzonych wakacji w rodzinnym gronie.⁴⁰

Opinia na temat Bonów Turystycznych w Polsce, wrzesień 2020 r.

Źródło: Badanie wykonane przez Market Experts

⁴⁰ <https://retailmarketexperts.com/aktualnosci/badanie-pmr-co-polacy-sadza-o-bonie-turystycznym/>

*Bon turystyczny wspiera nie tylko polskie rodziny i przedsiębiorców. Należy zwrócić uwagę również na makro korzyści płynące z jego popularności. Bon stymuluje turystykę krajową. Sprawia, że Polacy chętniej pozostają na wakacjach w Polsce rezygnując przy tym z wczasów za granicą. Pieniądze z bonów pozostają więc na rynku krajowym, które wraca m.in. w postaci VAT, co jest korzystne dla polskiej gospodarki.*⁴¹

Przygotowanie badania Metodologia badania

Badania naukowe to proces „różnicowanych działań mających na celu zapewnienie obiektywnego, dokładnego i wyczerpującego poznania obranego wycinka rzeczywistości przyrodniczej, społecznej i kulturowej, a wynikiem badania naukowego jest określony obraz badanej rzeczywistości”.⁴²

Przedmiotem badań jest analiza preferencji dotyczących wyboru destynacji wypoczynkowych wśród polskiego społeczeństwa oraz analiza ich zdania na temat wczasów agroturystycznych i opinii na temat Polskiego Bonu Turystycznego.

Celem niniejszej pozycji jest ukazanie tego, jakie destynacje wypoczynkowe są wybierane najczęściej wśród polskiego społeczeństwa, co warunkuje ten wybór oraz przedstawienie agroturystyki jako atrakcyjnej, alternatywnej formy spędzania czasu wolnego. Tenże tekst przedstawia także opis rządowego programu Polski Bon Turystyczny i jego korzyści dla społeczeństwa. Celem badań własnych jest poznanie preferencji wypoczynkowych mieszkańców polski oraz poznanie ich opinii na temat polskiej agroturystyki oraz Bonu.

Według T. Kotarbińskiego „przez hipotezę rozumie się na ogół w metodologii takie przypuszczenie dotyczące zachodzenia pewnych zjawisk lub zależności między nimi, które pozwala wyjaśnić jakiś niewytłumaczony dotąd zespół faktów będących dotąd problemem”.⁴³

Na tym etapie można pokusić się o hipotezę, która mówi nam, że społeczeństwo polskie preferuje wysoki standard wypoczynku. Hotele i pensjonaty są najczęściej wybieraną formą noclegu podczas wyjazdów wypoczynkowych. Agroturystyka, jest mało popularną formą spędzania czasu wolnego co warunkuje niski standard kwater, mała ilość atrakcji oraz nieproporcjonalne do tego ceny noclegu. Polski Bon Turystyczny cieszy się natomiast głównie pochlebnyymi ocenami ze strony społeczeństwa.

T. Pilch metodę badań rozumie jako „zespół teoretycznie uzasadnionych zabiegów koncepcyjnych i instrumentalnych obejmujących najogólniej całość postępowania badacza, zmierzającego do rozwiązania określonego problemu naukowego. Technika zaś nazywa czynności praktyczne, regulowane starannie wypracowanymi dyrektywami, pozwalającymi na uzyskanie optymalnie sprawdzalnych informacji, opinii, faktów”.⁴⁴

⁴² E. Sobol: Mały słownik języka polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995, s. 854

⁴³ T. Kotarbiński: Elementy teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk, [w:] M. Węglińska: Jak pisać..., dz. cyt., s. 19.

⁴⁴ T. Pilch, (1995), Zasady badań pedagogicznych. Warszawa, s. 42.

W ramach projektu zostanie wykorzystana metodyka badawcza triangulacji, która przewiduje połączenie dwóch rodzajów badań: badania ilościowego oraz badania jakościowego.

Celem badania ilościowego jest dogłębne poznanie zjawiska i dostarczenie odpowiedzi na pytania „Dlaczego?” i „Jak?”. Badacze skupiają się na poznaniu istoty zjawiska i uchwyceniu jego wewnętrznej perspektywy. Badanie jakościowe zostanie przeprowadzone przy wykorzystaniu techniki pogłębionych wywiadów indywidualnych. Badania jakościowe przeprowadzone są na nielicznej próbie. Dobór próby jest celowy. Wywiad jest to techniką komunikacyjną, która polega na indywidualnej rozmowie badającego z osobą badaną. Rozmowa ta ma określony cel i strukturę. Przed przystąpieniem do dialogu badacz przygotowuje listę pytań za pomocą których chce osiągnąć założony cel badania. Musi jednak być również przygotowany na niezaplanowane okoliczności i informacje, które mogą być przydatne, a pojawić się niejako przy okazji.⁴⁵ Przygotowany scenariusz wywiadu zawierał 5 pytań metryczkowych oraz 10 pytań głównych. Są to pytania otwarte, na które osoba badana może swobodnie udzielić odpowiedzi.

Celem badania ilościowego jest zdobycie wiedzy nt. przekonań, oczekiwań, upodobań i zachowań respondentów na dużej próbie badawczej (w niniejszym projekcie dwubadania na grupie minimum 800 respondentów). W prezentowanych badaniach wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, techniką ankietową. Narzędziem był kwestionariusz ankiety przygotowany w formie elektronicznej. Badanie zostało przeprowadzone metodą ankiety CATI (Computer Assisted Telephone Interviews). Jest to tradycyjny sondaż diagnostyczny przeprowadzony za pomocą telefonu z komputerowym zarządzaniem (wyborem numeru, doбором próby oraz zaznaczaniem odpowiedzi). Zaletą metody CATI jest sprawność przeprowadzanych badań oraz szybki feedback. proces zbierania i usystematyzowania danych jest wykonywany przez komputer.⁴⁶ Przygotowany scenariusz ankiety podstawowej (ankieta nr 1) posiada 5 pytań metryczkowych i 13 pytań głównych. Scenariusz ankiety uzupełniającej (ankieta nr 2) również zawiera 5 pytań w metryczce oraz 11 pytań głównych.

Tło badania

Przed przystąpieniem do badania dokonano analizy kontekstu społeczno-gospodarczego, ze szczególnym uwzględnieniem literatury przedmiotu oraz dotychczas publikowanych badań przedmiotu. Celem analizy był celowy wybór zagadnień, które powinny stać się przedmiotem badania. Literatura przedmiotu mówi o tym, że w poprzednich stuleciach agroturystyka cieszyła się ogromną popularnością. Program „wczasy pod gruszą” był bardzo popularny wśród pracującej grupy społeczeństwa. Turyści wypoczywali na łonie natury, opalali się, pływali, zwiedzali okoliczne zabytki i rozkoszowali się regionalnymi przysmakami. Jednak z czasem w Polsce zaczęły pojawiać się coraz to nowsze, nowoczesne hotele, które kusily turystów komfortem i luksusem.

⁴⁵ K. Konecki, *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 169.

⁴⁶ Szerzej na ten temat piszą: M. Strzyżewska, M. Rószkiewicz, *Analizy marketingowe*, Difin, Warszawa 2002; *Metody statystyczne. Zarys teorii i zadania*, red. J. Suchecka, Wyd. Wydziału Zarządzania Politechniki Czestochowskiej, Częstochowa 2003; M. Walesiak, *Metody analizy danych marketingowych*, PWN, Warszawa 1996; A. Welfe, *Ekonometria. Metody i ich zastosowanie*, PWE, Warszawa 2003.

Najświeższe badania z 2022 r. wykazały, że agroturystyka może powoli przechodzić w okres renesansu. W dobie pandemii koronawirusa Polacy coraz częściej wybierali odpoczynek na świeżym powietrzu z dala od zatłoczonych pensjonatów i hoteli. Dodatkową motywacją był fakt, że przez jakiś czas hotele nie posiadały zezwolenia na przyjmowanie turystów bądź mogli ich gościć w ograniczonych ilościach. Kwatery agroturystyczne, były często miejscami nierejestrowanymi jako obiekty wypoczynkowe co wpływało na przyjmowanie gości bez ścisłego rygoru narzuconego przez rząd. Badania, o których mowa wykazały, że istotne dla turystów było zapewnione miejsce parkingowe oraz dostęp do pobliskiego sklepu i restauracji. Oczywiście komfort płynący z przynależnej do pokoju łazienki oraz bezpłatnego dostępu do wi-fi to również aspekt, bez którego Polacy nie mogliby się obejść w czasie wypoczynku. Istotnym jest jednak fakt, że Polacy coraz częściej kładą nacisk na wypoczynek na świeżym powietrzu. Jako ważny element wypoczynku respondenci wskazywali możliwość grillowania oraz miejsce do zabaw dla dzieci i sprzęt do aktywnego spędzania czasu (piłki, rowery itp).

Biorąc pod uwagę obecny trend zdrowego trybu życia, spędzania czasu na świeżym powietrzu i spożywania zdrowych, ekologicznych posiłków należy zbadać czy agroturystyka również wpisuje się w ten trend. Kolejne badania powinny zawierać pytania dające wiedzę na temat tego, czy Polacy kultywują swoje przekonania. Czy rośnie odsetek osób, które wybierają wypoczynek w wiejskich warunkach poznając życie w tych miejscach, próbując zdrowych regionalnych rarytasów i aktywnie spędzając czas na świeżym powietrzu? Jakie czynniki odwołują respondentów od takiego wyboru? Czy nadal komfort króluje wśród determinantów czy są jeszcze inne, a jeśli tak to jakie aspekty które odwołują turystów od agrowczasów? Warto zadać więc pytanie, czy Polska to dobre miejsce do uprawiania agroturystyki. Czego brakuje w kwaterach agroturystycznych i jakie aspekty powinny ulec poprawie by agroturystyka zyskała na popularności? Wreszcie należy także zadać pytanie dotyczące tego, czy Polaków stać na takie wczasy, jaka cena za taki pobyt jest zbyt wygórowana i ile turystów byli w stanie przeznaczyć na taką przyjemność.

Od sierpnia 2020 r. do marca 2023 r. prym w polskiej turystyce wiódł rządowy program pomocowy Polski Bon Turystyczny. Był on wsparciem dla rodzin z dziećmi oraz dla przedsiębiorców w branży turystycznej podczas pandemii koronawirusa. Po zakończeniu programu warto sprawdzić, czy program faktycznie odegrał dużą rolę, czy forma oraz wartość bonu, była atrakcyjna dla użytkowników i czy polskie rodziny chciałyby, by Bon na stałe zapisał się w pomocowym portfolio polskiego rządu.

Pytania dotyczące tego, gdzie Polacy spędzają urlopy, jaką destynację wybierają i na co zwracają uwagę podczas jej wyboru, pomogą poznać trend wśród obecnych wyjazdów wypoczynkowych. Zwracając uwagę na powtarzający się temat spędzania urlopu w kwaterach o wysokim poziomie komfortu, w ankiecie zawarte zostały pytania dotyczące opinii na temat standardu noclegów agroturystycznych. Rekreacja stanowi integralną część urlopu wypoczynkowego, dlatego też turyści szczególnie mocno zwracają uwagę na okoliczne atrakcje. Pytania dotyczące preferencji atrakcji w ośrodkach agroturystycznych pomogą zrozumieć, co jest najbardziej cenione wśród turystów, a co spada na dalszy plan podczas poszukiwań odpowiedniego lokum wakacyjnego.

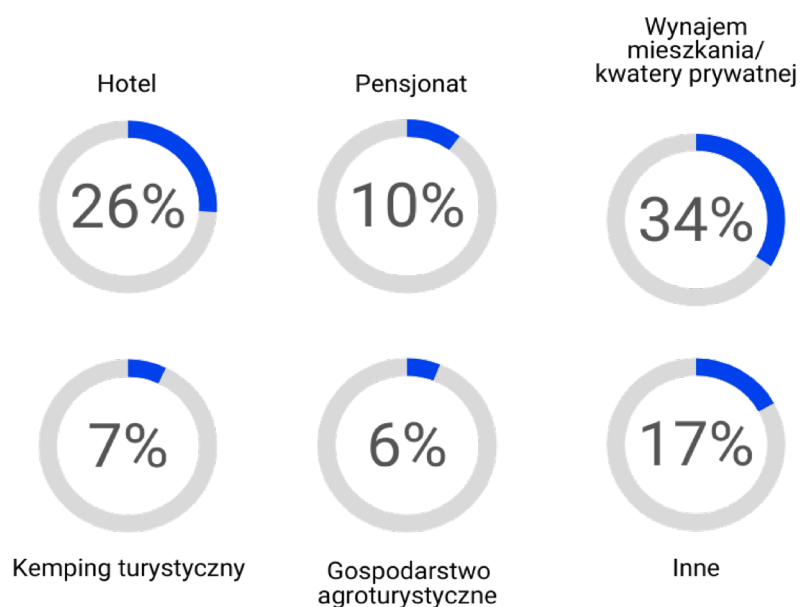
Druga ankieta stanowi uzupełnienie pierwszego badania ilościowego. Aby lepiej zrozumieć powody wyboru bądź odrzucenia opcji spędzania wolnego czasu w ośrodkach agroturystycznych pytania zawarte w arkuszu poruszają problematykę dotyczącą tego, jakie rozrywki są dla turystów najbardziej atrakcyjne, jakie udogodnienia są dla Polaków priorytetowe podczas wczasów oraz to, czy Polska jest atrakcyjnym miejscem do uprawiania agroturystyki i który region przyciąga najbardziej. W ankiecie poruszone jest zagadnienie dotyczące dostępu do sieci bezprzewodowej. Czy w dobie internetu i powszechnego dostępu do mediów Polacy na wakacjach chcą „oderwać się” od urządzeń mobilnych czy jednak dostęp do bezprzewodowego internetu jest dla nich czymś, bez czego nie wyobrażają sobie wypoczynku? Ankieta uzupełniająca pozwala również na spojrzenie na polską agroturystykę oczami turysty. Odpowiada na pytania, jak respondenci oceniają standard kwater agroturystycznych oraz jakie elementy wymagają poprawy by zwiększyć ich popularność. W badaniu zostaje poruszony także wątek dotyczący promocji agroturystyki, prób zwiększenia jej

popularności oraz pojawiania się ofert noclegowych na portalach pośredniczących w rezerwacjach pobytów. Ankieta uzupełniająca stawia pytania dotyczące czynników, jakimi kierują się poszukiwacze wymarzonego wypoczynku oraz tego, w jaki sposób poszukują miejsca takiego wypoczynku. Biorąc pod uwagę wciąż rosnącą inflację oraz obecne ceny kwater agroturystycznych ostatnie pytanie pozwala ocenić, ile najwięcej respondent byłby w stanie zapłacić za wczasy agroturystyczne.

Podsumowanie badania

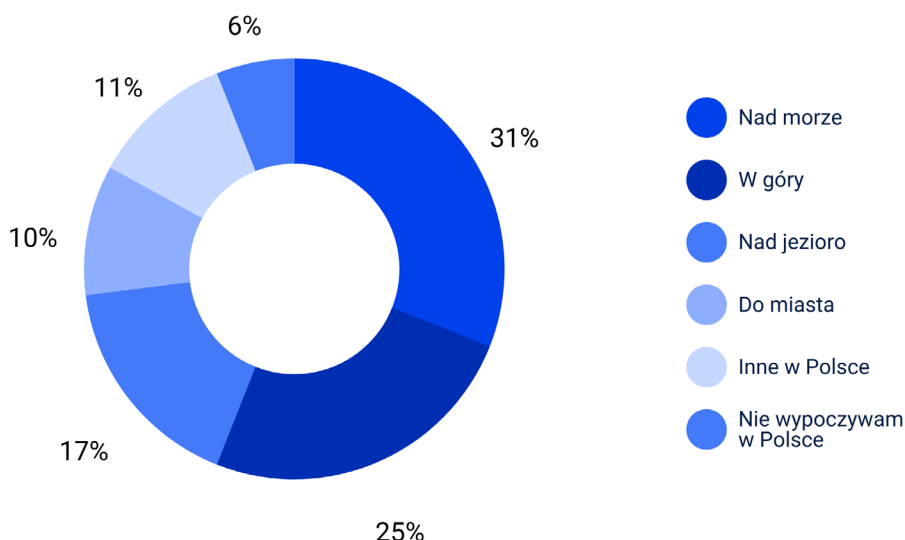
W pierwszym badaniu ilościowym wzięło udział 888, a w drugim 823 ankietowanych. Obie próby badawcze były bardzo zbliżone pod względem charakterystyki społeczno-demograficznej i zostały ocenione jako reprezentatywne dla społeczeństwa. W wywiadach indywidualnych wzięło udział 10 uczestników.

Jaką formę noclegu najczęściej wybiera Pan/ Pani podczas podróży o charakterze wypoczynku?

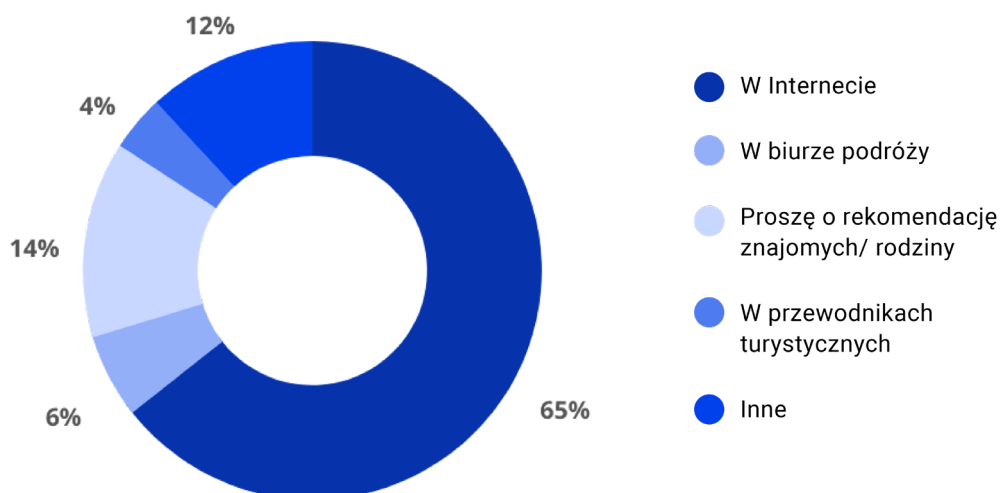
Badanie ilościowe wykazało, że najchętniej respondenci wynajmują mieszkania i kwatery prywatne (34%). Aż 26 % ankietowanych odpowiedziało, że preferowaną formą noclegu podczas urlopu jest pobyt w hotelu. Kwatery agroturystyczne uplasowały się na ostatnim miejscu, jeśli chodzi o preferowaną formę noclegu (6%).

Gdzie najchętniej wyjeżdża Pan/ Pani na wypoczynek w Polsce?

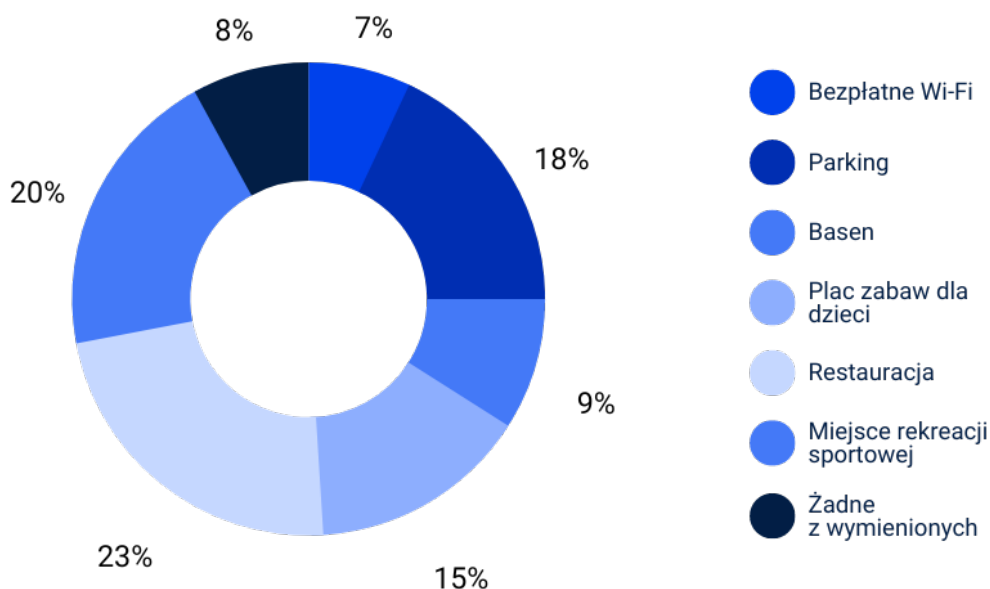
Kolejne pytanie daje obraz tego, w jakie miejsca respondenci najchętniej podróżują. Morze to najczęściej wybierana destynacja wśród polskich turystów. Na drugim miejscu plasuje się wyjazd w góry (25%). 17% wybiera odpoczynek nad jeziorem. Aż 90% rozmówców przyznało podczas wywiadu, że Polska to atrakcyjny kraj pod kątem podróży. Swoją odpowiedź motywowało różnorodnością kultur, malowniczymi miejscowościami, bogatą gamą zabytków oraz historii regionu. Jedynie 6% respondentów (53 ankietowanych) przyznało, że nie jest zainteresowanych wczasami w Polsce. Preferencja ta była wskazywana równie rzadko w badaniu jakościowym – wskazała tak zaledwie jedna z osób udzielających wywiadu (niezamężna kobieta w wieku 29 lat, bez dzieci). Respondentka przyznaje, że preferuje egzotyczne, odległe podróże, które zapewniają jej unikalne doświadczenia pod kątem różnych kultur i obyczajów.

Gdzie w pierwszej kolejności szuka Pan/ Pani ofert noclegu?

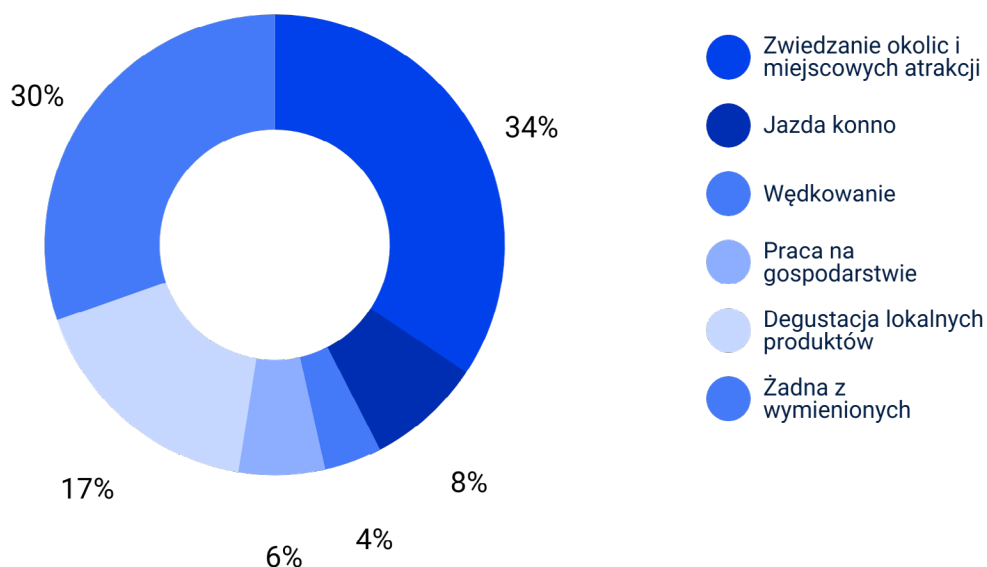
W świetle dotychczasowych badań przedmiotu nie stanowi zaskoczenia, że to internet jest najbardziej powszechnym narzędziem do wyszukiwania wakacyjnych ofert. Aż 65% respondentów przyznało, że właśnie za jego pomocą wyszukują noclegów na planowane wczasy. 14% ankietowanych przyznało, że podczas wyboru kieruje się opinią bliskich. Z biura podróży korzysta zaledwie 6%, a jedynie 4% spośród ankietowanych sięga po przewodniki turystyczne danego regionu. Popularność korzystania z internetu podczas wpisuje się w trend obserwowany od ok. 20 lat. Badanie jakościowe potwierdziło dobrze opisane determinanty tego zjawiska. Wynika ono nie tylko z faktu, że coraz większa część życia przenosi się do sieci, ale także z rozwoju oferty portali oferujących tego rodzaju usługi. Uczestnicy badania wskazują, że na portalach tematycznych można nie tylko znaleźć interesujący obiekt według wielu, często szczegółowych kryteriów, ale także zapoznać się z jego oceną i opiniami innych turystów. Dzięki stronom pośredniczącym w dokonywaniu rezerwacji można z kolei przefiltrować obiekty uwzględniając interesujące nas aspekty oraz wybrać stosowny przedział cenowy. Daje to nie tylko wszechstronną wiedzę na temat ośrodka, ale także pozwala na istotną oszczędność czasu. Badanie jakościowe potwierdziło, że brak zamieszczenia oferty w internecie w coraz szerszej grupie konsumentów już na wstępie dyskwalifikuje dany obiekt.

Które z wymienionych udogodnień w miejscu pobytu (noclegu) jest Pan/ Pani zdaniem najbardziej istotne podczas wypoczynku?

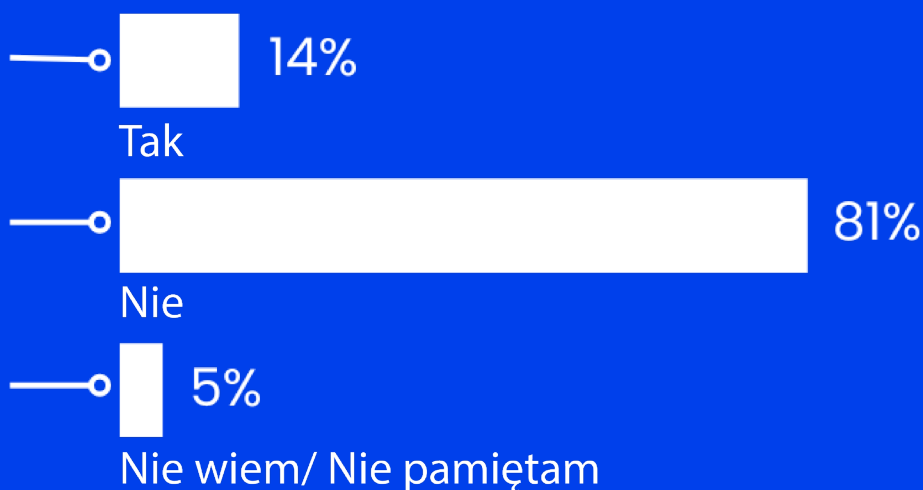
Wyjazd w celach wypoczynkowych nie może odbyć się bez dodatkowych udogodnień. 23% ankietowanych wskazuje, że istotną kwestią jest dla nich oferta gastronomiczna w formie restauracyjnej. 20% respondentów chciałoby korzystać z miejsca rekreacji sportowej, co jest wpisuje się w rosnący trendu zdrowego, aktywnego trybu życia. Co ciekawe, aż 18% ankietowanych jako kluczowe udogodnienie wybrało parking. Podczas planowania rodzinnego wyjazdu z dziećmi jako ważne wskazywano także zapewnienie rozrywki pociechom – 120 respondentów (15%) jako główne udogodnienie wymieniło plac zabaw dla dzieci. Prywatny basen przynależący do kwatery to wybór 9% ankietowanych. Najmniej istotnym aspektem spośród wymienionych okazało się bezpłatne wi-fi. Jak ujawnia badanie jakościowe, nie wynika to jednak najprawdopodobniej z braku zainteresowania usługami cyfrowymi, ale ze wzrostu dostępności usługi internetu mobilnego (w telefonie komórkowym), co obniża zainteresowanie korzystaniem z lokalnego wi-fi. W badaniu jakościowym wskazywano także inne udogodnienia: kąpieliska przy jeziorach czy trasy wycieczkowe.

Które z wymienionych form spędzenia czasu jest Pana/ Pani zdaniem najbardziej atrakcyjna?

Badania ankietowe wykazały, że ulubioną formą spędzania czasu przez wczasowiczów jest zwiedzanie okolic oraz poznawanie okolicznych atrakcji (34 % ankietowanych). 17% respondentów odpowiedziało, że podczas wypoczynku lubi degustować regionalne produkty i poznawać nowe smaki. Mniej wskazań uzyskały inne aktywności: jazda konno, praca na gospodarstwie, wędkowanie. 6 na 10 osób biorących udział w badaniu jakościowym zgodziło się ze stwierdzeniem, że zwiedzanie regionu, poznawanie kultur i obyczajów na danym regionie jest interesującą formą spędzania wolnego czasu. Rozmówcy szczególnie podkreślali walory naszego kraju pod tym kątem. Malownicze widoki, głęboko zakorzenione ciekawe tradycje i regionalne przysmaki przyciągają turystów. Podczas wywiadu rozmówcy docenili nasz kraj za możliwość aktywnego spędzania czasu zarówno latem, jak i zimą. Za atrakcyjną formę spędzania wolnego czasu rozmówcy wskazywali także kuligi, jazdę na nartach i sankach oraz inne aktywności związane z pobytem w gospodarstwie agroturystycznym, takie jak jazda konno, zbieranie owoców czy nauka tradycyjnego rzemiosła. Zdaniem badanych są to aktywności szczególnie atrakcyjne dla rodzin z dziećmi.

Czy był Pan / Pani kiedyśna wczasach agroturystycznych?

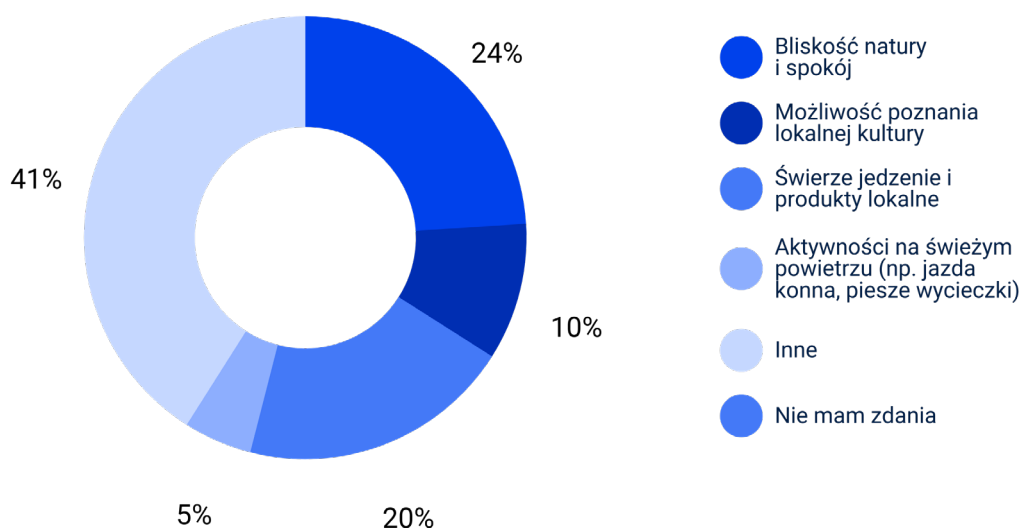

Czy wyjazd na wczasy agroturystyczne wydaje się Panu/ Pani atrakcyjną formą spędzania wolnego czasu?

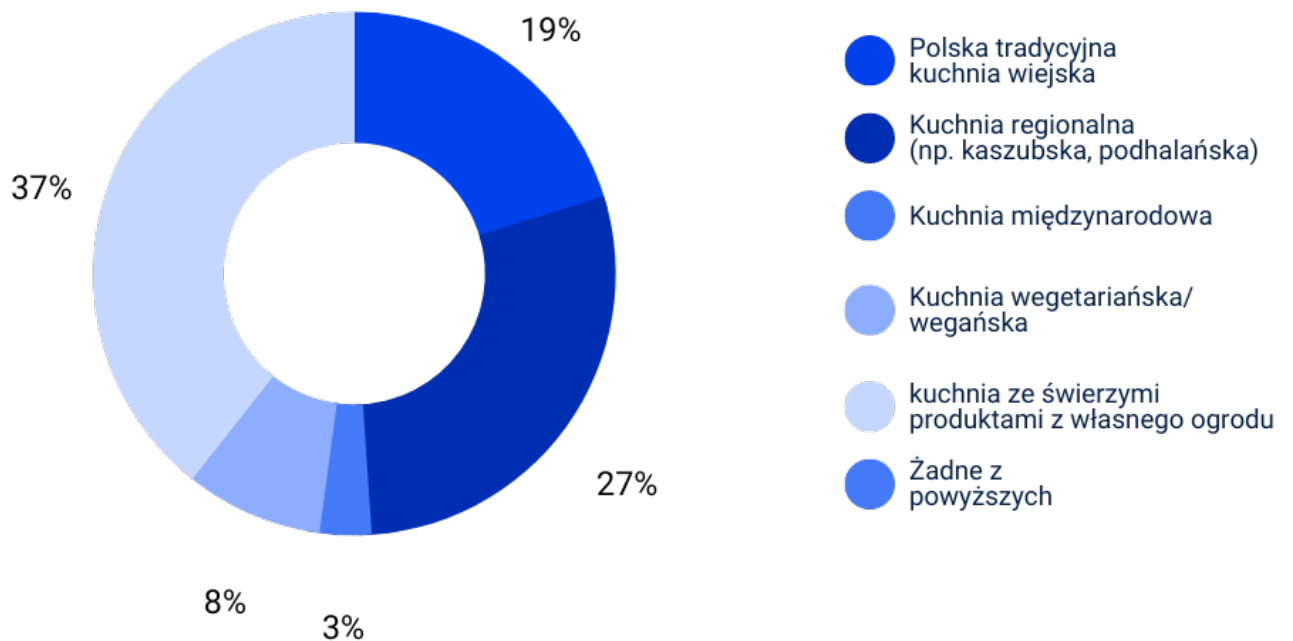

Badanie potwierdziło dane dostępne w literaturze przedmiotu, zgodnie z którymi agroturystyka to nadal mało popularny sposób na spędzanie wolnego czasu. Jedynie 14% ankietowanych było kiedykolwiek na wczasach agroturystycznych. Badanie ujawnia natomiast olbrzymią przestrzeń dla wzrostu branży. Aż 34% respondentów na pytanie, czy wczasy agroturystyczne wydają się atrakcyjną formą spędzania wolnego czasu, odpowiedziało "raczej tak", a 17% "zdecydowanie tak". W badaniu jakościowym rozmówcy przyznawali, że agroturystyka jest słabo rozreklamowaną formą wypoczynku. Odpowiednia promocja oraz wsparcie rządu mogłoby zwiększyć jej popularność, co wpłynęłoby na sukces właścicieli agroturystyki. Badani wspominali o atrakcyjności Polski nie tylko pod względem letniego wypoczynku, ale i wyjazdów całorocznych. Rozmówcy dostrzegali szansę na zwiększenie popularności agroturystyki w działaniach promocyjnych o zasięgu międzynarodowym.

Co Pana/ Pani zdaniem jest najbardziej atrakcyjne w wypoczynku agroturystycznym?

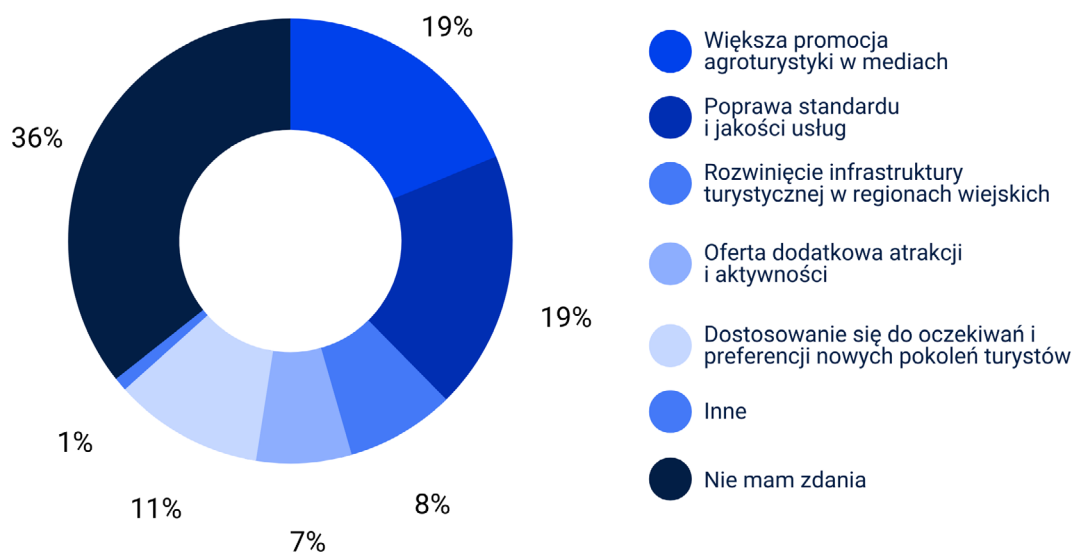
Jaka kuchnia zachęciłaby Pana/ Panią do skorzystania z wczasów agroturystycznych?

212 ankietowanych (24%) przyznało, że największą atrakcją w wypoczynku turystycznym jest dla nich możliwość bliskiego obcowania z naturą oraz spokój okolicy. Na czynnik ten wskazały również 4 z 10 osób biorących udział w badaniu jakościowym, podkreślając przy tym różnorodność i urokliwość polskich krajobrazów w różnych porach roku. Badani uważają Polskę za odpowiednie miejsce na odbycie spokojnych wakacji na łonie natury. Doceniają uroki polskiej przyrody i różnorodność krajobrazów, które można odkryć w agroturystycznych ośrodkach. Możliwość obcowania z naturą i cieszenia się jej pięknem stanowi główny czynnik wpływający na wybór krajowej agroturystyki.

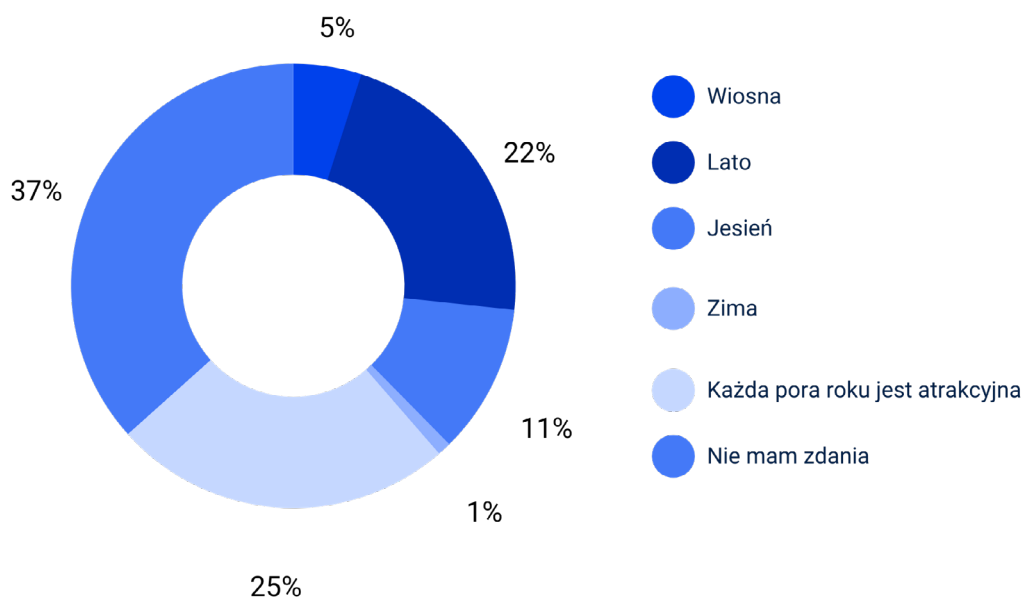
Ważnym czynnikiem decydującym o wyborze formy wczasów są doznania kulinarne. Próbowanie lokalnych potraw stanowi dla turystów formę rozrywki. Aż 20% z respondentów przyznało, że świeże jedzenie i lokalne produkty to ważny element spędzania wolnego czasu. Uczestnicy badania jakościowego docenili bogactwo polskiej tradycji kulinarnej, które można odkryć w małych, rodzinnych gospodarstwach agroturystycznych. Aż 37% wskazało, że możliwość skosztowania kuchni ze świeżymi produktami zebranymi wprost z ogrodu właściciela gospodarstwa byłaby czynnikiem zachęcającym do wczasów agroturystycznych. 27% wybrało możliwość posmakowania kuchni regionalnej.

Jakie aspekty Pana/ Pani zdaniem powinny ulec zmianie, by podnieść popularność polskiej agroturystyki?

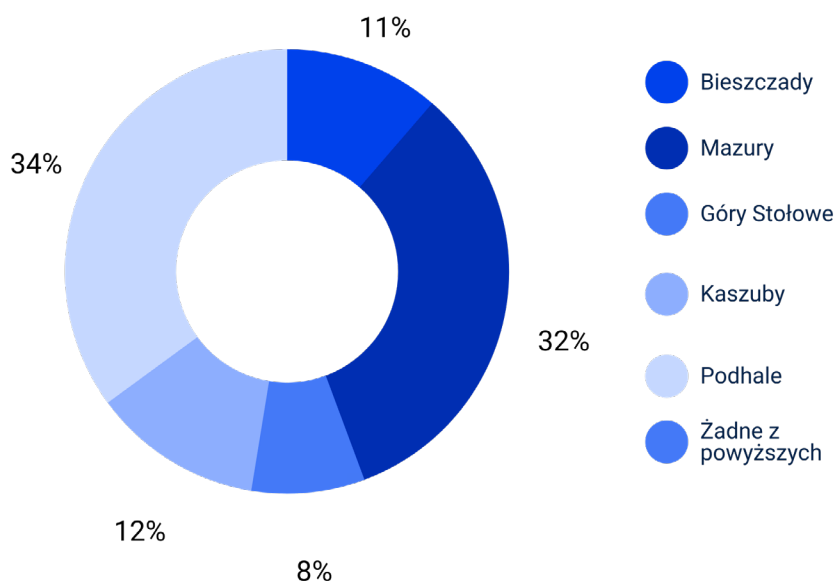
Badani, pytani o czynniki, które ich zdaniem poprawiłyby popularność agroturystyki, wskazywali w pierwszej kolejności na potrzebę większej promocji w mediach oraz poprawę standardu i jakości usług (po 19% respondentów). 11% uznało, że konieczne jest dostosowanie do oczekiwań i preferencji nowych pokoleń turystów. Badanie jakościowe ujawniło dodatkowo, że wczasy turystyczne nie kojarzą się atrakcyjnie dla przedstawicieli młodego pokolenia i w większości przypadków w ogóle nie są rozpatrywane jako wybór formy wypoczynku. Zgodnie z przewidywaniami duża grupa respondentów nie była w stanie wskazać zmian, które powinny ulec zmianie – skoro nie posiadają doświadczeń ani przemyśleń związanych z tą formą wypoczynku.

Która pora roku Pana/ Pani zdaniem jest najbardziej odpowiednia na wypoczynek agroturystyczny?

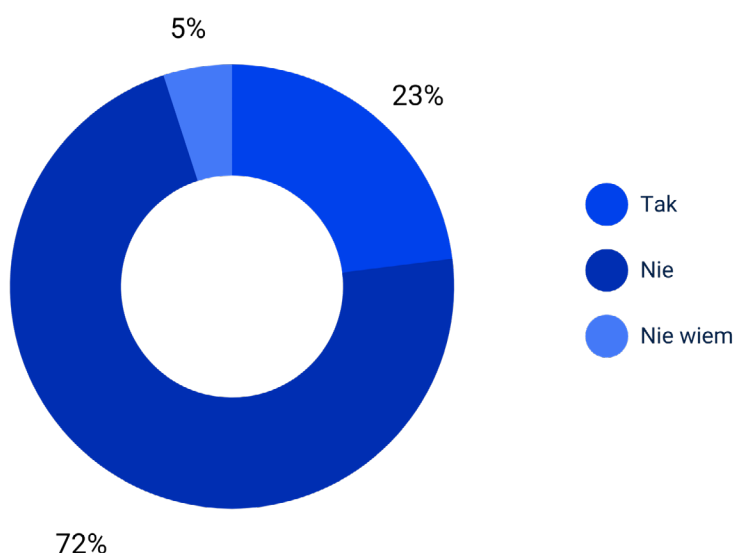
25% respondentów wskazuje, stwierdziło, że każda pora roku jest atrakcyjna na agrowczasy. Jeśli wskazywali konkretną porę roku, to były to kolejno: lato, jesień, wiosna i zima.

Gdyby miał Pan/ Pani wybrać jeden kierunek w Polsce na wczasy agroturystyczne, byłoby to:

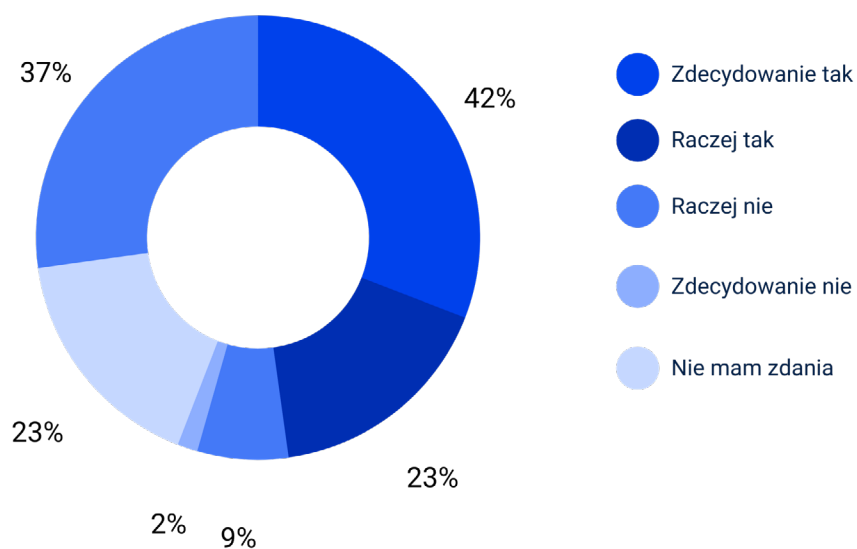
Jeśli chodzi o preferencje dotyczące regionu, zdecydowanie wybijają się Podhale i Mazury (odpowiednio 33 i 32%). Wyraźnie mniejszą popularnością cieszą się Kaszuby, Bieszczady i Góry Stołowe. Inne badania przedmiotu oraz wyniki badania jakościowego pozwalają stwierdzić jednak, że preferencje te mają charakter ogólny, tj. nie dotyczą wyłącznie wczasów agroturystycznych, ale wczasów jako takich.

Czy korzystał Pan/ korzystała Pani z Polskiego Bonu Turystycznego?

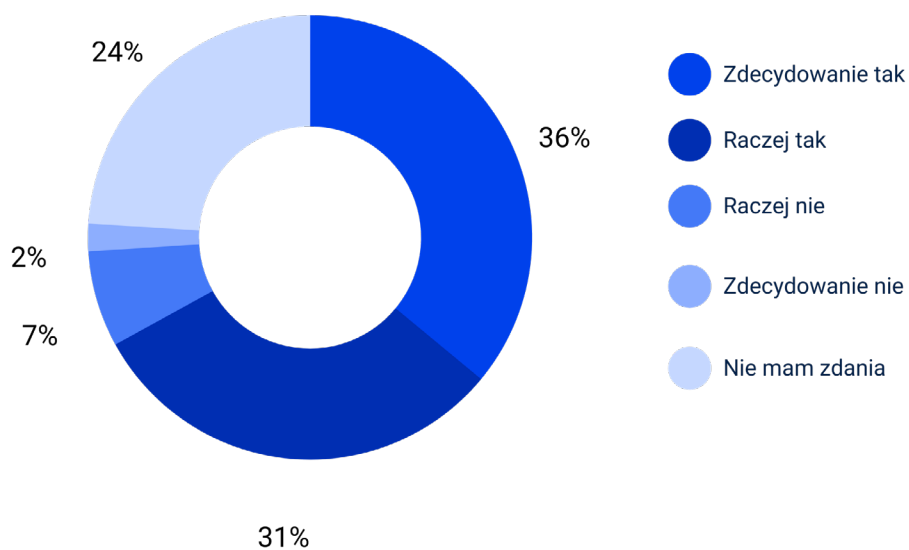

Wśród badanych 23% przyznało, że korzystało z Polskiego Bonu Turystycznego w jakiegokolwiek formie. Pozostali albo nie korzystali z usługi, albo nie potrafili określić się w tej sprawie.

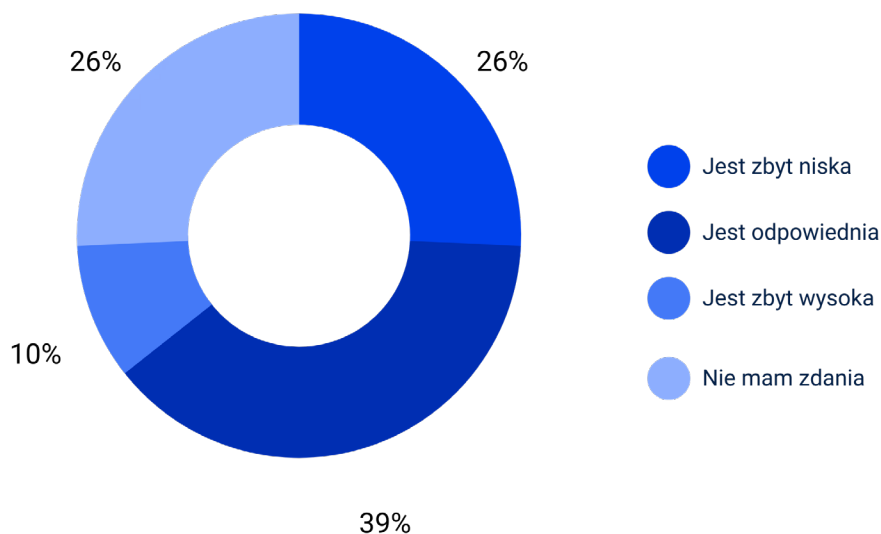
Czy pomysł programu Polski Bon Turystyczny jest Pana/ Pani zdaniem słuszny?

Czy chciałby Pan/ chciałyby Pani, żeby program Polski Bon Turystyczny został wprowadzony na stałe?

Co sądzi Pan/ Pani o kwocie 500 zł, która przysługiwała w ramach programu Polski Bon Turystyczny?

Największa grupa respondentów (39%) odpowiedziała, że kwota przysługująca w ramach programu Polski Bon Turystyczny została ustalona na odpowiednim poziomie. 26% respondentów wskazało w ankiecie, że jest to zbyt niska kwota, a jedynie 10% - że zbyt wysoka.

Podsumowanie

Agroturystyka odpowiada na oczekiwania turystów, którzy pragną odpocząć od zgiełku miasta, zatłoczonych ulic i pośpiechu dnia codziennego. Produkt rozwija się i jest w stanie zaoferować turystom znacznie więcej niż w przeszłości. Zmodernizowane szlaki, poprawa dróg dojazdowych do mniejszych wsi, renowacja zabytków i bogactwa kulturowego oraz pielęgnacja rodzimej kultury i tradycji stanowią zachętę do poznawania kraju i odpoczynku w lokalnych gospodarstwach.

Przedsiębiorcy prowadzący agroturystykę podejmują starania, aby sprostać oczekiwaniom turystów. Począwszy od projekcji życia na wsi, codziennych obowiązków i atrakcji, poprzez tworzenie stawów rybackich, szkółek jeździeckich aż po prowadzenie tematycznych wiosek wypoczynkowych. Aby zwiększyć atrakcyjność pobytu gospodarze dbają o zapewnienie świeżych, rodzimych produktów i potraw, swobodnej zabawy dla dzieci, dostępu do nowych mediów oraz miejsca postojowego dla zmotoryzowanych. Zmiany społeczne dają nadzieję na dalszy rozwój tego trendu i zwiększenie popularności agroturystyka. Na wartości zyskują trendy związane ze zdrowym trybem życia, promocją aktywności fizycznej, zdrowego odżywiania oraz bliskiego obcowania z naturą.

Agroturystyka ma olbrzymią przestrzeń do rozwoju, gdyż badania wykazują, że nadal stanowi stosunkowo rzadko wybraną formę wypoczynku, przegrywając rywalizację z hotelami, pensjonatami czy domami wypoczynkowymi. Wyniki badania pozwalają lepiej zrozumieć korelację między czynnikami wpływającymi na popularność wczasów agroturystycznych. Aż 59% respondentów uważa kwatery agroturystyczne jako atrakcyjne miejsce na urlop. Jak twierdzą, wakacje na wsi dają możliwość poznania rodzimej kultury, bliskiego obcowania z naturą i okolicznymi tradycjami. Dodatkowym atutem jest możliwość spróbowania lokalnych potraw, spędzenia aktywnie czasu na spacerach, pływaniu w jeziorze czy uprawianiu sportów na świeżym powietrzu. Ankietowani podkreślają, że Polska to idealny kraj do korzystania agroturystyki ze względu na korzystanie z jej uroków w każdej porze roku.

Badanie potwierdziło, że istotnym czynnikiem ograniczającym wzrost popularności agroturystyki jest niewystarczająca ekspozycja w internecie, zwłaszcza, że to właśnie w tym kanale Polacy zdecydowanie najczęściej poszukują oferty wczasowej i noclegowej. Bariere stanowi także brak dostosowania oferty do oczekiwań nowych pokoleń turystów, jak również cena wczasów agroturystycznych, która w dobie galopującej inflacji stanowi istotną determinantę wyboru destynacji.

W ostatnich latach do rozwoju polskiej turystyki, w tym branży agroturystycznej, wymiennie przyczynił się program Polski Bon Turystyczny. Badanie potwierdziło, że wyraźna większość respondentów pozytywnie oceniła się do program oraz kwotę wsparcia.

